

ГЕНЕРАЛНА СКУПШТИНА ПРИХВАТИЛА НАЦРТ РЕЗОЛУЦИЈЕ СРБИЈЕ

Њујорк, 8. октобра – Србија се на велика врата вратила на најширу, глобалну, дипломатску сцену: на њен предлог данас је Генерална скупштина УН усвојила резолуцију којом се од Међународног суда тражи саветодавно мишљење о питању које је поставио Београд – „Да ли је у складу с међународним правом одлука привремених институција Косова о једностраном проглашењу независности Косова“? Резултат гласања био је 77 „за“, шест „не“, док су 74 чланице биле „уздржане“ (што је одређење које се не урачунава у исход).

Изјашњавање је показало да убедљива већина света сматра да „косовски случај“ није окончан – како су и данас покушали да га представе представници и најмоћнији подржаваоци приштинске декларације о независности, САД и Британија – и да је добро да се чује тумачење с највишег глобалног правничког места.

Славље Вука Јеремића, шефа српске дипломатије, у седишту светске организације

У Генералној скупштини је у таквој ситуацији, поводом београдске иницијативе, успостављен нови поредак приступа и односа дипломатске уверљивости. Вашингтон се, тако, нашао у друштву још само пет гласача за „не“. Уз њега, то су били, према првом увиду, још само Албанија, Науру, Палау, Маршалска Острва и Микронезија.

Америка је, уједно, остала усамљена међу њеним европским савезницима. Од 27 чланица ЕУ, 22 су биле уздржане (међу њима и Британија и Француска) док су српски предлог подржали Шпанија, Грчка, Кипар, Румунија и Словачка.

Укупни резултат изјашњавања делегација Србије, на челу с министром спољних послова Вуком Јеремићем, који је београдску иницијативу образложио учесницима седнице, поздравила је загрљајима и аплаузима (у чему није остала усамљена). Данашњи догађај Београд сигурно сматра једним од својих највећих дипломатских успеха новијег времена. Добио је уверљиву подршку за свој начин борбе за очување територијалног интегритета – правним и дипломатским путем, без конфронтација. И то – приликом првог свог предлагања резолуције, после распада СФРЈ, у Генералној скупштини.

До позитивног резултата Србија је дошла, примећују посматрачи, једном од досад најширих акција и најмасовнијим „лобирањем“ српске дипломатије. Овом приликом она се показала ефикаснијом од много јачих опонентских настојања Вашингтона и Лондона, као и од приштинских покушаја да придобије ширу подршку за себе.

Разлога за еуфорију ипак нема. Саветодавно мишљење суда није обавезујуће тако да ће остати дубоке међународне поделе око Косова.

Мишљење суда, неспорно је такође, има велику моралну снагу. Већ само разматрање у том телу усториће, сматра се, ионако тром процес признавања независности Косова (48 од 192 земље). Србији, уједно, то даје нову прилику да својим приступом, и ставом да једнострано проглашена независност њене јужне покрајине

ШТА ЋЕ БИТИ У СЛУЧАЈУ НЕГАТИВНЕ ОДЛУКЕ СУДА

Епископ рашко-призренски Артемије изјавио је данас да се на Косову и Метохији неће ништа променити ако Међународни суд правде оцени да је проглашење једностране независности Косова нелегитимно, али је изразио сумњу у то шта ће бити у случају супротног мишљења.

Ако мишљење Суда буде позитивно и једнострано проглашење независности Косова оцењено нелегитимним на терену се ништа неће променити, али ако Суд оцени супротно од оног што очекујемо, питање је како ћемо ми то прихватити, рекао је Артемије у изјави Танјугу.

„Да ли то значи да ћемо то мишљење прихватити и сагласити се са њим или ћемо имати неки свој став без обзира на став Суда. Представници власти ту дилему до сада нам нису разрешили“, рекао је епископ рашко-призренски.

Артемије је нагласио да је мисија Европске уније на Косову (Еулекс) „установа без закона“, јер није одобрена од стране Савета безбедности УН-а, и да „од ње не треба очекивати ништа добро“.

„Мислим да Еулекс долази само да заврши оно што је УНМИК урадио у минулих девет година, а то је, да озванични стварање албанске државе- независног Косова, према Ахтисаријевом плану“, рекао је Артемије.

Осврћући се на непостојање јединства у Скупштини Србије када је у питању проблем Косова и Метохија, владика рашко-призренски је рекао да се косовски проблем сагледава из страначке перспективе.

Он је казао да је приметно одсуство државничког става по овом питању, истакавши да би, без обзира која пратија била у питању, све оне морале да имају исти став према Косову и Метохији јер се ради о националном и државном интересу.

Епископ Артемије је нагласио да верује и да се нада да ће Косово и Метохија остати оно што је вековима било у прошлости - део државе Србије, у којем ће Срби живети са свим људским правима.

Он је поручио је косовским Србима да „остану и истрају на Косову са надом у помоћ Божију“.

29. септембар 2008, Танјуг

представља кршење међународног права, покуша да процес решавања будућег статуса Косова треба да се врати за преговарачки сто.

Седница Генералне скупштине УН почела је Јеремићевим образлагањем оправданости да се донесе резолуција која од Међународног суда правде тражи одговор, у форми саветодавног мишљења, на питање: „Да ли је у складу с међународним правом одлука привремених институција Косова о једностраном проглашењу независности Косова“?

Министар спољних послова је при том позвао чланице на подршку београдском акту као значајном чину за учвршћивање вредности међународног права и Повеље УН, и нагласио да би упућивање питања, које је предложила Србија „спречило да косовска криза послужи као врло проблематичан преседан у било ком делу света где постоје сепаратистичке амбиције“. Подршка резолуцији, такође би „помогла потврђивању основног права сваке државе чланице УН да постави једноставно, основно питање Међународном суду правде о проблему који сматра витално важним, додао је.

Та и друге препоруке за подстицај владавини закона у међународном праву наишле су, очигледно, на повољан пријем, поготову код чланица које су и саме изложене сецесионизму, али и у групи земаља које су, као већина чланица ЕУ, признале независност Косова, али не желе себи да дозволе да буду означене као противници предлога да се чује реч и међународне правде.

Дебата је почела прилично жестоко – иступима представника Британије, Албаније и САД, који су тврдили да „не виде корист“ од београдске иницијативе, да је она само смишљена да успори процес признавања независности Косова, који они сматрају „легалним“. Расправа се потом уравнотежила, а затим и превагнула у прилог предлогу Србије, за који је показано интересовање веће него поводом сличних иницијатива – били су одсутни представници 35 земаља.

Српску дипломатију сада очекују нови, сигурно ништа мање једноставни, а вероватно већи задаци – ширење подршке њеном приступу за њен угрожени територијални интегритет. „Резултат наших досадашњих напора је ова велика победа у Генералној скупштини“, изјавио је Јеремић после седнице, уз напомену „да не треба имати било какву сумњу у то да је најтежи део посла и даље пред нама“.

Данашњи датум ће, утисак је, српска дипломатија уписати као дан њеног ванредног успона. Позиција јој је ојачана, несумњиво. Треба имати у виду, такође, и изразито велику снагу оних земаља који ће наставити да примењују политику према Косову која је супротна ставовима Београда.

Момчило Пантелић

РАЗЛИЧИТИ АКЦЕНТИ У ДЕБАТИ

Њујорк, 8. октобра – На седници Генералне скупштине која је потрајала око два сата изношени су, очекивано, различити ставови о српском предлогу резолуције. Издвајамо акценте из излагања представника појединих земаља.

Велика Британија: „Захтев Србије је политички, а не правно мотивисан и циљ му је да успори даљи развој Косова. Србији се препоручује да прихвати реалност независности Косова.“

САД: „Саветодавно мишљење суда није пожељно и неће много помоћи. Не треба од суда тражити да се изјасни о питањима о којима треба да се изјасне државе чланице. Признавање независности Косова је у складу с међународним правом, а независност је неповратан процес.“

Албанија: „Не слажемо се са иницијативом (Београда) јер је у суштини манипулативан процес за заустављање признавања Косова наношење штете на терену.“

Шпанија: „Поштовање међународног права треба да буде водилца у међународним односима. Придајемо и велику важност функционисању органа УН.“

Грчка: „Свака земља има право да затражи мишљење Међународног суда правде. Захтев Србије заснован је на међународном праву.“

Румунија: „Међународно право је срж наше организације и циљева којима тежимо, као што су мир, безбедност и стабилност у свету. Сигурни смо да ће мишљење Међународног суда правде помоћи у будућим случајевима угрожености територијалног интегритета и суверенитета.“

Египат: „Верујемо у важност и правне вредности пресуда и мишљења Међународног суда правде јер су донете независно и непристрасно.“

Костарика: „Признали смо независност Косова, али смо убеђени да је саветодавно мишљење веома пожељно да би се разјаснили неспоразуми.“

Мексико: „Иницијатива и текст захтева Србије су у складу са статутом Међународног суда правде и нацрт резолуције иштувају услове из Повеље УН.“

ВЕРА У СУД И ПРЕГОВОРЕ

Њујорк, 8. октобра – Данашње гласање представља победу међународног права и правде, као и победу напора Владе Републике Србије да се избори за дипломатски пут ка решавању будућег статуса Косова и Метохије, оцени је Вук Јеремић, после данашње седнице Генералне скупштине. „Путовали смо по целом свету, разговарали са свим земљама, представили им наше аргументе. Учествовали смо и на конференцијама несврстаних, скуповима латиноамеричких земаља, Арапске лиге, Афричке уније“, подсетио је министар и оценио да је као плод таквог ангажмана дошло до данашњег „изванредног резултата“ који „показује чврстину вере већине земаља у међународно право, у систем УН“.

„Велики посао је за нама а још већи пред нама“, предочио је Јеремић у разговору са извештачима „Политике“ и Фонета. Изразивши уверење да ће Међународни суд правде дати за право ставу Србије да је проглашењем независности Косова прекршено међународно право, додао је да након такве одлуке „очекујемо нове преговоре који ће донети компромисно решење за будући статус Косова и Метохије“.

М. П.

ОДУСТВО ЈЕДИНСТВА ЗЕМАЉА ЕУ

МОСКВА/ЊУЈОРК, 8. октобра (Танјуг) - Руске новинске агенције јавиле су вечерас из седишта УН да је Генерална скупштина Светске организације прихватила нацрт резолуције Србије којом се од Међународног суда правде тражи саветодавно мишљење о легалности једнострано проглашене независности Косова и Метохије.

Наводећи да је за резолуцију гласало 77 делегација, шест било против а 74 уздржаних, агенција Итар-Тасс оцењује да је карактеристично да је током дискусије пред гласање показано одсуство јединства мишљења међу представницима земаља Европске уније о том питању.

Тако су се, између осталог, представници Француске и Велике Британије при гласању уздржале, а представници Румуније, Шпаније и Кипра подржале су документ.

Руска државна агенција подсећа да је Међународни суд главни судски орган УН, у чијој су компетенције спорови међу државама и доношење саветодавних закључака о било ком правном питању по захтеву Генералне скупштине или Савета безбедности. Суд се састоји од 15 судија који се бирају независно од држављанства, наводи Итар-Тасс.

ДРЖАВНИ И ДИПЛОМАТСКИ УСПЕХ

Функционери и представници парламентарних странака у Србији оценили су синоћ да је државни и дипломатски успех усвајање резолуције у Генералној скупштини УН.

Представници опозиционих странака, међутим, сматрају да власти у Београду не би требало да се зауставе на тој дипломатској иницијативи, већ да пред Међународним судом правде туже државе које су признале једнострано проглашење независности Косова.

Прихватање српске резолуције, сматра председница парламента Славица Ђукић-Дејановић, представља позитиван корак дипломатије у настојањима државе да очува територијални интегритет, а посебне заслуге, навела је, припадају Министарству спољних послова које је учинило много како би ова резолуција била прихваћена.

Премијер Мирко Цветковић сматра да Србија после овакве одлуке Генералне скупштине УН може очекивати да се смање политичке тензије и да се ствари убудуће решавају у много мирнијој атмосфери.

Потпредседник Владе Србије Божидар Ђелић каже да је усвајање резолуције доказ делотворности владине политике која се заснива на истовременом приближавању Србије Европској унији и одбрани суверенитета и територијалног интегритета.

Заменик премијера и министар унутрашњих послова Ивица Дачић сматра да је гласање у УН показало да је већина земаља у свету опредељена за поштовање међународног права, због чега ће питање Косова и Метохије бити пребачено са политичког на правно поље.

Министар за Косово и Метохију Горан Богдановић је мишљења да већина земаља у свету уважава став Србије да треба преиспитати једнострано проглашење независности Косова и поново преговарати о статусу српске покрајине.

Сличан став дели и председник Координационог центра за Косово и Метохију Звонимир Стевић који верује да је ово потврда исправности политике Србије према јужној покрајини, а потпредседник Скупштине српских општина и насеља Косова и Метохије Марко Јакшић сматра да је одлука Генералне скупштине УН добар знак само уколико то није компензација за признавање Еулекса од стране званичног Београда.

Шеф посланичке групе „За европску Србију“ Нада Колунџија верује да ће Међународни суд правде донети мишљење које ће потврдити став Србије и на тај начин отворити простор за наставак тражења компромисног решења.

Њен колега, социјалиста Бранко Ружић, наглашава да ће борба за очување територијалног интегритета Србије трајати дуго, али да постоји међународноправни основ да ту борбу Србија настави.

За Либерално-демократску партију је, како каже њен председник Чедомир Јовановић, најважније да у Србији и у односима са другим државама, посебно ЕУ, буде обезбеђено да поступак пред Међународним судом правде не буде узрок новог успоравања процеса придруживања ЕУ.

Бивши министар за Косово и Метохију Слободан Самарџић пак верује да је Србија уложила велику енергију да би дошло до усвајања резолуције у УН, а ефекти ће бити слаби и да би требало да држава Међународном суду правде тужи земље које су признале једнострано проглашење независности Косова.

Идеју о неопходности подношења тужбе против држава које су признале независност Косова подржава и шеф посланичке групе Српске радикалне странке Драган Тодоровић.

Функционер Српске напредне странке у оснивању Александар Вучић сматра да је после овакве одлуке Генералне скупштине УН Србији дата могућност да поново седне за преговарачки сто са Албанцима.

Професор међународног права Тибор Вараци изјавио је синоћ да

уколико саветодавно мишљење Међународног суда правде буде ишло у прилог Србији, она ће „добити подршку међународног права за тврдње да је једнострано проглашење Косова било нелегално“. „Правно питање добиће и правни одговор, а политички ефекти ће се тек видети после давања мишљења суда“, рекао је Вараци.

Танјуг

НАДЛЕЖНОСТ МЕЂУНАРОДНОГ СУДА ПРАВДЕ

Међународни суд правде, који би након одлуке Генералне скупштине УН требало да да мишљење о легалности једнострано проглашене независности Косова, главни је судски орган УН који постоји више од шест деценија.

Међународни суд правде у Хагу

Установљен је у јуну 1945. године, на основу Повеље УН, а почео је да ради у априлу 1946. године.

Седиште суда је у Холандији, у Палати мира у Хагу. Од шест главних органа УН, једини је који се не налази у Сједињеним Америчким Државама, односно у Њујорку.

Улога суда је да решава – у складу са међународним правом – правне спорове, које пред њега изнесе државе, као и да пружа саветодавна мишљења на правна питања, која му поставе овлашћени органи УН или специјализоване агенције.

У раду суда учествује 15 судија. Њихов мандат траје девет година, а бира их Генерална скупштина УН и Савет безбедности УН.

Административни орган суда је Регистар, који му асистира, а званични језици су енглески и француски.

Од првог случаја изнетог пред суд, 22. маја 1947. године, до 18. августа 2008. године, у Генералну листу суда уписано је 140 случајева.

Захтев за оцену легалности једнострано проглашене независности Косова и Метохије је 25. случај да светска организација од Међународног суда правде тражи да процени да ли је нешто у складу са међународним правом.

Србија је 15. августа предала у званичну процедуру Генералне скупштине Уједињених нација Предлог резолуције Србије којим се тражи мишљење Међународног суда правде о Косову.

Саветодавно мишљење Међународном суду правде први пут је затражено 1947. године, а захтев се односио на услове за пријем неке државе у чланство УН. Последњи пут мишљење тог суда тражено је 2003. са питањем да ли је израелска изградња зида на окупираним палестинским територијама била легална.

Питања која се односе на територије или спорове разматрана су до сада осам пута. О југозападној Африци (Намибији) Међународни суд правде изјашњавао се у више наврата на различита питања (1949, 1954, 1955, 1970), 1974. године тражено је мишљење о Западној Сахари, а 2003. о израелско-палестинском спору.

Међународни суд правде проценивао је и тумачење мировних споразума са Бугарском, Мађарском и Румунијом (1949), а 1980. бавио се споразумом Египта и Светске трговинске организације.

Остала питања која су суду упућивана са захтевом да оцени легалност односила су се углавном на УН, а два пута је разматрана употреба нуклеарног оружја, 1993. и 1995.

Кад добије захтев, Међународни суд правде сам одлучује о динамици разматрања – по хитном поступку или у редовној процедури. На оцену тог суда може се чекати и више година, а његове одлуке нису обавезујуће.

Танјуг

СПРЕЧИТИ ПРОБЛЕМАТИЧНИ ПРЕСЕДАН

Њујорк – Министар спољних послова Вук Јеремић позвао је јуче представнике чланица Уједињених нација да подрже Резолуцију Србије којом се тражи саветодавно мишљење Међународног суда правде о легалности једностраног проглашења независности Косова, јер ће се тиме умањити напетости како у региону, тако и у остатку света. „Србија верује да би упућивање овог питања Међународном суду правде спречило да косовска криза послужи као врло проблематичан преседан у било којем делу света у којем постоје сецесионистичке амбиције”, рекао је Јеремић образлажући захтев Србије пред Генералном скупштином светске организације у Њујорку. „Такође верујемо да би саветодавно мишљење суда представљало политички неутралне, али правно ауторитативне смернице многим земљама које још размисљају о томе како да се поставе према једностраном проглашењу независности у складу са међународним правом”, додао је он.

Јеремић је рекао и да Србија верује да би упућивање питања Међународном суду правде „ојачало владавину права у међународним односима и учинило да такав приступ постане симбол одлучности међународне заједнице да Повељу УН користи као своју водичу”. „Подршка овој резолуцији, такође, би помогла потврђивању основног принципа – права сваке државе чланице УН да постави једноставно, основно питање Међународном суду о проблему који сматра витално важним”, рекао је Јеремић, истичући да би гласање против резолуције представљало негацију таквог права и сада и у будућности. „Гласати против, значило би прихватање става да се ништа не може учинити када сепаратисти у било којем делу света утврде да је њихов циљ јединствен, и затраже изузетак из универзалног међународног правног поретка”, додао је он.

Јеремић је указао да су све државе чланице УН у бројним приликама показале своје поверење у Међународни суд правде као највиши судски орган УН и оценио да се стога мора имати пуно поверење у то да ће суд и овога пута своју дужност урадити на најбољи могући начин. „Питање које се поставља је потпуно јасно и уздржава се од заузимања било каквих политичких позиција о Косову. Одговор који треба да уследи, у форми саветодавног мишљења, биће заснован на међународном праву, у складу са Статутом и Правилником Међународног суда правде”, рекао је он.

Министар је изразио уверење да је Нацрт резолуције у „својој садашњој форми апсолутно неконтроверзан” да нема потребе за било каквим променама и додавањима. „Хајде да га усвојимо и омогућимо суду да делује слободно и непристрасно у оквиру својих надлежности. Ми смо уверени да ће суд знати шта треба да учини и узети у обзир ставове свих заинтересованих држава чланица и међународних организација”, рекао је Јеремић, оценивши да је најбољи начин да резолуција буде усвојена без противљења, као што је сврстана у дневни ред током седнице Генералног комитета УН.

Танјуг 09/10/2008.

И ЦРНА ГОРА ПРИЗНАДЕ КОСОВО

Подгорица, 9. октобра – Влада Црне Горе одлучила је синоћ да призна једнострано проглашење независности Косова и Метохије и да са Приштином успостави пуне дипломатске односе, саопштио је министар спољних послова Милан Роћен новинарима након седнице владе. Роћен је рекао да то није изненађење за ширу јавност, те да је признање Косова део европских обавеза Црне Горе и да ће грађани Црне Горе схватити како је то „у њиховом интересу и у интересу државе Црне Горе”. Он је саопштио да очекује да ће и Србија разумети одлуку Владе Црне Горе о признавању независности Косова, јер је то „у интересу стабилизације региона”.

Влада с премијером Мило Ђукановић на челу је такву одлуку донела само дан након што је Генерална скупштина УН изгласала предлог Србије да се једнострано проглашена независност Косова и Метохије ставља у надлежност Међународног суда правде у Хагу. Од такве одлуке Ђукановића нису успели да одврате ни представници црногорске парламентарне опозиције са којима је имао једноипосатни разговор у паузи седнице владе и који су му пренели да они такву одлуку никада неће признати.

Током дана Скупштина Црне Горе направила је паузу на захтев Српске листе, због консултација, а поводом најаве да би црногорска влада, на јучерашњем заседању, могла да донесе одлуку о признању Косова. Посланик СП Горан Даниловић казао је да је, по хитној процедури, на дневни ред владе стављено питање признања Косова и због тога је затражио паузу у раду парламента.

„Потпуно нам је јасна намера власти да се одлука о признању Косова донесе у тренутку када Скупштина заврши рад и да се након тога сви понашамо као да се ништа није десило”, рекао је Даниловић.

„Председник Српске народне странке Андрија Мандић у паузи рада парламента позваће остале опозиционе лидере на договор”.

У тренутку када је тражена пауза на дневном реду пленарне дебате био је извештај о раду врховног државног тужиоца за прошлу годину.

Након консултација у Колегијуму, потпредседник парламента Славољуб Стијеповић обавестио је посланике да је договорено да председник Скупштине Ранко Кривокапић преузме обавезу да контактира владу и о томе обавести јавност пре завршетка ТВ преноса заседања. На такав договор реаговао је лидер СНС Андрија Мандић захтевајући да се прекине заседање док их Кривокапић не обавести да ли влада признаје Косово.

„Тражимо хитан разговор са председником Црне Горе и премијером и то нам је важно да буде пре но што влада призна Косово. Ово је драматична ситуација за Црну Гору и тражимо да се прекине заседање Владе Црне Горе ако јој је стало до мира у њој”, поручио је Мандић.

„Тражимо да се испоштује воља грађана ове државе а она се може проверити на референдуму.

Ако не буде тако, Црна Гора ће се делити на Црну Гору – ону одвајкада и ову од данас када је признала самопрокламовано Косово.”

Не слажући се са захтевом за поновну паузу у раду, потпредседник Стијеповић је казао:

„Косово је тамо где је, имали ми паузу или не. Као и влада”.

Реплицирајући му, посланик ДСС Ранко Кадић узвратио је да зна где је Косово, „али не зна где је данас Црна Гора”.

Након овога салу су напустили посланици Српске листе, Демократске српске странке и Народне странке док се у скупштинској сали не појави председник Кривокапић.

Негде око 16 часова у салу су се вратили опозициони посланици и Кривокапић, који је рекао да ће „влада направити паузу и премијер ће примити представнике клубова СП, ДСС и СНП пре евентуалног изјашњавања владе”.

Новица Ђурић, Политика, 10/10/2008

КОСОВСКО СУДИЛИШТЕ

Баш онолико колико се Србија изненадила и разочарала што је Ђукановићева влада признала Косово, исто толико, можда и још више, ја сам изненађен и затечен реакцијом србијанских званичника, многих јавних личности и обичног света на тај „дипломатски“ потез режима у Црној Гори. На сваком кораку: резигнација, очај, безнађе и искрено емотивне констатације типа: брацки нож у леђа, зар најближа и најрођенија Црна Гора то да нам учини...!? Србија као да је била под морфијумском анестезијом

последњих петнаест година или се тек пробудила из тешке коме па онако буновна и још конфузна збуњено разазнаје реалност, запрепашћена брутовским злочиним црногорске владе!

Ево више од десет година Ђукановић и његови „тастер“ министри уз несебичну помоћ институција и медија потпуно отворено и нескривено све чине да елиминишу сваки траг и помен свега што у себи има православно, српско обележје, то јест аутентично црногорско. Црква се системачки и сукцесивно протерује, српски језик је маргинализован, Срби се тешко запошљавају, бришу из бирачких спискова, напрасно

су „увозили“ грађане суседне Албаније и Косова за вријеме референдума да би под сваку цену изашли из заједничке државе са Србијом. И поред свега тога и још много чега, Србија је, замислите, запрепашћена црногорским признањем Косова!

Није ли можда ово патетично, утопијско и самообманујуће понашање Србије управо један од важнијих разлога њеног посрнућа и декаденције? Та словенска топла, доброћудна али и наивна дарожљивост Србије увјек је злоупотребљавана и кориштена против саме Србије. Шта још треба да уради званична Црна Гора да би Србија коначно схватила да јој Црна Гора више није ни брат, ни пријатељ, ни неко свој.

Данашња Црна Гора није способна да буде било коме ни пријатељ, ни непријатељ осим својим грађанима. Оваква одлука, моје је мишљење, није била мотивисана непријатељством према Србији, нити пријатељским гестом упућеним сада већ моћним Албанцима чији апетити се свакодневно повећавају. Она није ни политичко-прагматична „консенвенца“ у циљу бржег уласка Црне Горе у друштво европских народа, јер у том случају покушали би да смање корупцију, криминал и непотизам, што им не пада на памет, јер како посећи грану на којој седе? То је очајно – изнуђени и спољашњи диктирани потез једног већ искомпромитованог политичара и људи око њега који већ одавно немају аутономију у било каквом одлучивању, чак кад је и црногорска имовина у питању, а камоли тако важан регионални геостратешки проблем. Ђукановићева претјерана и незрела таштина, неконтролисана тежња за византијским начином

владања уз много новца, кичерског сјаја и гомилом модерних „Идза Врана“ учинила га је заточеником сопствених слабости и порока. На том двадесетогодишњем одисејском путовању Ђукановић је сезонски улазио у разне пројекте од милошевићевско-великосрпског, преко напуљског све до актуелног дерипаскиног и харадинајско-тачијевског модела, немајући никад стратешки и дугорочни национални програм.

Тај паклени транзицијско-тајкунски колоплет је постао осми путник црногорског друштва и он усмјерава и води унутрашњу и спољну политику „независне“ Црне Горе. Уз ову, већ очигледно пријетећу и узнемирујућу чињеницу, треба додати и спо-радишно помињање оптужнице из Барија, која се некако увијек актуелизује у вријеме доношења важних одлука у Црној Гори. Што се човек више удубљује у анализу младе црногорске „демократије“ то се све више намеће тешко и комплексно питање: ко уствари влада у Црној Гори и колико се, заправо, пита и сам Ђукановић који више нема ни право да „добровољно“ оде са власти.

Ваљда су нам сада много јаснији разлози његовог изненадног силаска са трона и још чуднијег поновног премијерског васкрснућа, који ће за последицу имати: признање тз. државе Косово и улазак Црне Горе у НАТО(ОТАН).

Притиснут са свих страна, умјешан и заплетен у много шта, учињен директно, а чешће индиректно, окружен великим обезбјеђењем, интезивно узнемирен обавјештајним полуинформацијама, забринут за личну безбједност и огроман капитал, Ђукановић незаобилазно и неумитно улази у ванредну и касну фазу, тако типичну за политичке диктатуре коју увјек прати велики степен неповјерења и параноје. Једноставно, он није имао избора, стављен је пред свршен чин – Косово је морало бити признато од стране црногорске владе и то једногласно. Остаће забиљежено да је чак и један Србин у влади Црне Горе гласао за признање насилног цијпања Србије. Лично, више њему замјерам него Ђукановићу. Он то није морао за разлику од премијера. Тим самопонижавајућим и самопоништавајућим чином министар здравља остаће вјечно запамћен као неко ко се одрекао свете националне постојбине зарад демонстрације потчињавајуће лојалности Милу Ђукановићу.

Ја вјерујем да сам Ђукановић негдје у скривеним ходницима лавиринта своје душе искрено жали због овог свог непопуларног чина са којим се не слаже огромна већина црногорских грађана, али како каже стара мудрост: савјест је најлакше преварити, а посебно лако у првој макијавелистичкој држави на свијету, гдје циљ оправдава ама баш све, с тим што треба рећи да циљ није наш. Наша је само брука, довијека.

Душко Ковачевић, Подгорица, среда, 22. 10 2008.

Мило Ђукановић

ДИНАМИТ ПОД НОБЕЛА

БЕОГРАД - Шиптарском лобисти Мартију Ахтисарију додељена је овогодишња Нобелова награда за мир, чиме је, овај пут легално, добио још 1,4 милиона долара за стварање независног Косова, а лажна држава оверена престижним печатом шведске круне. Финац је признао да је пресудио „допринос“ у постизању независности Намибије и Косова, али га је његов заменик у Бечким преговорима

Алберт Роан исправио и казао да је Косово било много важније.

Да скандал буде већи, секретар Нобеловог комитета Геир Лундестад је, именовање добитника испратио крилатицом:

„Независност Косова нема алтернативу“. Привремени председник Косова и Метохије Фатмир Сејдију одмах је почео да „сипа“ како је „признање више него заслужено отишло у праве руке“, а посланици привремене покрајинске скупштине издали су саопштење у коме се наводи да је ово „лобеда Косова која ће утицати на даља признања“.

Саговорници Гласа протестују што је мир опет жртва политике, а косметски Срби што су претрпели нови ударац.

Председник СНВ северног Космета Милан Ивановић каже да је Ахтисари све учинио у служби интереса моћника да трајно дестабилизује западни Балкан. Начелник косовско-митровачког округа Момир Касаловић истиче да је ово најбоља потврда колико вреди међународно право, правда и цивилизацијске тековине.

РУСИЈА У ЧУДУ

Представник Русије у НАТО Дмитриј Рогозин истакао је да је Финац „дисквалификовао“ Резолуцију 1244 СБ, а Андреј Климов, заменик председника Државне Думе за међународне односе, „зачуђен“ додао да му је требало дати само награду за подстрекавање на рат. Председник Комитета за спољне послове Савета РФ Михаил Маргелов каже да „сви који сматрају да је независност Косова нелегитимна, имају горак укус у устима“, а да је Комитет попустио под притиском.

- Уместо да га позову на одговорност, они му дају награду. Двоструки су аршини у свету. Оно што је Ахтисари учинио код нас је преседан и

СОЛАНИНЕ „ТОПЛЕ“ ЧЕСТИТКЕ

Хавијер Солана је „најтоплије честитао“ јер је „Марти посебан на међународној сцени као велики дипломата“, а Мартијев земљак Рен додао да награда „истиче значај упорног и тврдоглавог рада за мир на Балкану“.

ето шта се због тога десило са Абхазацијом и Јужном Осетијом - каже Касаловић.

Председник Америчког савета за Космет Џејмс Џатрас каже да ће историја забележити рад Ахтисарија као најдеструктивнију офанзиву на мир међу народима, владавину права и људска права.

- Скандалозно је што је добио награду, иако су остале нерешене оптужбе за корупцију, које су директно везане за његова „достигнућа“ на Косову, упркос поузданим информацијама немачке обавештајне службе БНД да је узео 40 милиона евра за свој рад - каже Џатрас. Аналитичар Радун Бранко каже да се награда за мир изродила у своју супротност и да су моћни лобии одликовали Финца јер је за њихове интересе, на терену одрађивао неоколонијални посао. Космет, сматра он, није било једини него финални разлог да га одликују за учешће у више светских криза.

- Није он миротворац, него човек који седи у логистици светског менаџмента са задатком да изазива, контролише и затвара кризе према интересима највећих светских моћника. Када су га пре неколико година номиновали за исту награду, казао је да би је требало дати његовом „пријатељу Џорџу Соросу“. Ето са ким је Ахтисари - каже Радун и подсећа да је тај човек СС-овац, одрастао у земљи која, за разлику од Немачке, никада није доживела денацификацију.

Глас јавности, 11.10.2008.

ШВЕДСКИ ИНСТИТУТ ЗА МИР: НОБЕЛ ЗА АХТИСАРИЈА ЈЕ СКАНДАЛ

БРИСЕЛ, 10. октобра (Танјуг) - Додељивање Нобелове награде бившем финском председнику Мартију Ахтисарију је скандалозно јер се ради о "архитекти" насилне сецесије Косова и Метохије од Србије, оценио је шведски институт ТФФ.

ТФФ, један од водећих светских института за мировне студије је оценио да "Избор Мартија Ахтисарија не задовољава ниједан од критеријума који се налазе у завету Алфреда Нобела, а то су: допринос пријатељству у свету, смањење војски и стварање мировних конференција".

"Ахтисари је упорно функционисао као 'створац мира' за западне политичке елите. Он је 1999. убедио српску државу да одустане после 78 дана бомбардовања који је предузео НАТО, најбруталнијег догађаја у Европи након 1945, које је учињено без мандата Савета безбедности УН", додаје се у саопштењу прослеђеном Танјугу.

ТФФ даље наводи како је Ахтисари затим изабран за 'архитекту' плана о сецесији 'независног' Косова, које се након бомбардовања отцепило од Србије... а независно Косова данас признаје само 25 одсто држава света".

"Дакле, Ахтисари је човек који својим 'посредништвом' помаже 'мир' који је постигнут милитаристичким начином и кршењем међународног права, а не пратећи норму УН 'до мира мирним путем', оценио је шведски институт.

ТФФ је истакао да је то друга по реду "скандалозна" одлука, после прошлогодишњег додељивања Нобелове награде бившем америчком потпредседнику Ал Гору, такође једног од учесника бомбардовања Србије.

ТФФ подсећа да је по Нобелом завету, састав Нобеловог комитета требало да одреде норвешки парламентарци, а не да сами парламентарци чине тај комитет.

"Ниједан од њих нема професионално искуство у области истраживања мира... комитет је још једном наградио једног од својих пријатеља-политичара уместо једног од независних кандидата, неког од оних који су искрено и интелектуално допринели миру", закључио је шведски институт у саопштењу који је потписао његов директор Јан Оберг.

НОБЕЛОВА НАГРАДА ЗА РАСТУРАЊЕ СРБИЈЕ

Мартију Ахтисарију треба дати Нобелову награду за подстицање сепаратизма, рекао је данас Андреј Климов, заменик председника Комитета за међународне односе Државне думе Русије коментаришући додељивање Нобелове награде за мир финском политичару. „Ако је и заслужио награду, онда је то за подстрекавање рата и подстицање сепаратизма”, сматра Климов и додаје да у светској јавности не постоји јединствено мишљење о законитости плана којим је Ахтисари хтео да реши проблеме на Балкану.

Леонид Слуцки, први заменик председника Комитета за међународне односе руске думе, сматра да је додељивање Нобелове награде за миротворачку делатност бившем председнику Финске корак ка оправдању Запада за његово признање независности српске покрајине. Слуцки подсећа и да је Ахтисаријев план „на основу кога је проглашена независност Косова „отворио Пандорину кутију, нарушен је редослед ствари, наступила је „парада суверенитета” и догађаји на јужном Кавказу. Независност Абхазије и Јужне Осетије је само последица тих процеса”. „Генерална скупштина ОУН је ове недеље одобрила резолуцију која омогућава Србији да се обрати Хашком суду”, рекао је Слуцки додавши да је у таквој ситуацији одлука САД и европских држава да се Нобелова награда додели Ахтисарију „логичан гест”, али то у руском парламенту „не може да не изазове недоумицу”.

„Нобелов комитет дао је награду политичару који је погазио међународно право и одлуке Савета безбедности ОУН”, сматра Дмитриј Рогозин, политички представник Русије у НАТО-у. „Никако ми не иде у главу за шта је Ахтисари добио награду”, каже Рогозин.

МИ СМО ПРОТИВ НАСИЛНОГ ОДУЗИМАЊА КОСОВА

Патријарх московски и целе Русије Алексиј Други изјавио је данас да је противљење Русије и Руске православне цркве насилном одузимању Косова од Србије увек било јасно и одређено. „Сматрамо то неправедним, као што сматрамо неправедним и додељивање међународне награде за мир господину (Мартију) Ахтисарију, чији је план допринео насилном одузимању Косова од Србије”, рекао је руски Патријарх на сусрету са амбасадором Србије у Русији Станимиром Вукићевићем, пренео је Итар-Тас. Вукићевић

је захвалио Патријарху и РПЦ на снажној подршци Србији, као и на бризи за очување српских светиња на Косову.

Алексиј Други је подсетио да је својевремено на седници Европског парламента у Стразбуру изразио жаљење што о судбини Косова решење доносе људи који никада нису били на Косову.

„Треба знати шта Косово значи српском народу - то је света земља, између осталог и по броју цркава и манастира”, рекао је Патријарх РПЦ. Танјуг, 16.10.08.

Руски политичар подсећа да је Ахтисари од почетка био међународни посредник чија се мисија завршила „стрељањем Југославије 1999. године”. А онда је, према његовим речима, „стваралаштво господина Ахтисарија почело да се простире и на статус Косова. И све што је урадио тај фински државни службеник – то је фактички потпуна ерозија Резолуције Савета безбедности ОУН 1244 и стварање паралелног плана који је одбацио Савет безбедности, али који су

тачно извршавали Американци и неки њихови европски савезници”.

Конечно је, закључио је он, дошло до тога да су „бивши екстремисти, терористи и наркотрговци освојили власт у влади Косова и почетком ове године прогласили сопствену независност”.

Додела Нобелове награде за мир бившем председнику Финске „изазваће мучан утисак” код оних који нису подржали његове методе решавања косовског конфликта, сматра Михаил Маргелов, председник Комитета за међународне односе Савета Федерације

„Да није било задатка ОУН у вези са Косовом, који Ахтисари, ма шта говорили, није истунио, додела те награде не би изазивала недоумице, али оне постоје код свих који не сматрају једнострану независност Косова законитом”, рекао је Маргелов.

Набрајајући раније Ахтисаријеве заслуге, Маргелов наглашава да је он имао само један неуспех, „али тај неуспех је резултирао ни мање ни више него поделом Србије”.

Јелена Гускова, руководилац Центра за изучавање савремене балканске кризе Института за Словенске студије Руске академије наука, сматра да избор који је направио Нобелов комитет не служи на част Комитету, зато што је Ахтисари „веома одиозна фигура у читавој балканској кризи”.

„Он је човек двојних стандарда у чијим су се говорима врло често чули антисрпски тонови, човек који је наводно тежио миру, а натерао Србију да прихвати решење које јој није одговарало”, закључила је Гускова.

„Нобелов комитет покушава да легитимизује политичку активност земаља ОУН на Косову и на Балкану. Наравно, та награда је увек била политизована, али раније су доминирале друге идеје и вредности”, тврди Борис Кагарлицки, директор Института за проблеме глобализације.

Генерал-пуковник Леонид Ивашов, председник Академије за геополитичке проблеме, сматра да је додела награде Ахтисарију политичка плата за његов рад на растурању Југославије и отцепљењу Косова од Србије.

„Тешко је наћи недостојнију кандидатуру од Ахтисарија. Његов улог у рат, у рушење држава, посебно на Балкану, далеко је значајнији од његових напора за мир, који није успео да обезбеди”, рекао је Ивашов.

Генерал-пуковник је подсетио да је и сам учествовао у раду разних делегација и међународних комисија у чијем саставу је био и бивши фински председник.

„Тај политичар је радио на америчкој и НАТО страни и чинио све да уништи Југославију и одвоји Косово од Србије”, каже Ивашов.

Мало је медија у Русији који данас нису прокоментарисали доделу Нобелове награде за мир. Тако интернет издање „Русије” назива Ахтисарија човеком „који је отео Косово од Србије”, а „Правда” подсећа на недавно гласање у Уједињеним нацијама којим се Србији омогућава да се обрати Хашком суду. То је Запад доживео као тежак ударац, па је додела Нобелове награде „болесна реакција” на ту одлуку. „Најпре су, под утицајем САД, Црна Гора и Македонија признале независност Косова и на тај начин издале братски српски народ и ставили под знак питања сопствени опстанак коме прете ти исти Албанци. А онда је објављено да је Нобелов комитет доделио награду за мир Мартију Ахтисарију захваљујући чијем плану је Запад отргао Косово од Србије”, каже се у тексту.

„Аргументи и факти” такође повезују додељивање награде са гласањем у УН и закључују да је „одлука норвешког Нобеловог комитета за многе просто скандалозна”. *Љубинка Милинчић, Политика, 11.10.08.*

АХТИСАРИЈЕВ НОБЕЛ И СРПСКА КОСОВКА МУКА

Наравно да нас пече, боли и вређа. Али треба бити поштен и одмах признати да Нобелова награда за мир која је додељена Мартију Ахтисарију уопште није најсрамнија ствар у дугом низу дубиозних и више или мање скандалозних одлука Нобеловог комитета. Уосталом, када се погледају нека имена са списка Нобелових „миротвораца“ и, на пример, упореде са ВИП оптуженицима једног или другог трибунала у Хагу, може се закључити да су често само нијансе, историјски случај, или „спортска срећа“ одлучивали о томе ко ће се наћи на ком месту. Односно, ко ће у Хаг, а ко у Осло. И да је судбина у том погледу често била неправедна. „Постдејтонски“ Милошевић, Изетбеговић и Туђман су били сасвим озбиљни кандидати како за Хаг, тако и за Нобела. С друге стране, веома је тешко измерити количину крви на души и рукама разних Нобелових лауреата. Срби су данас с правом огорчени. Али било је много огорчених и онда када су награду за мир примали, рецимо, један Јасер Арафат, Менахем Бегин или Хенри Кисинџер.

Џес Вокер је још пре годину дана, у тексту „Како освојити Нобелову награду за мир – Ал Гор је успео, можете и ви“, закључио да је то што ћете „побити много људи, па престати“, заправо, најлакши и најсигурнији начин да се награда за мир добије. Сад је само питање где су то својевремено погрешили балкански, а посебно српски ратници деведесетих година? Да ли можда нису убили довољно људи? Или су убијали погрешне? Или само за то убијање нису на време прибавили одобрење са надлежног места?

Марти свакако није Мајка Тереза, Андреј Сахаров или Алберт Швајцер. Али није ни масовни убица. Срби су, као што рекох, с правом огорчени на Ахтисарију и одлуку Нобеловог комитета, но, у суштини, и прошлогодишњи Нобел додељен Алу Гору, бившем Клинтеновом потпредседнику и једном од најгорљивијих заговорника „хуманитарно“ бомбардовања Србије, није био ништа мање проблематичан. Додуше, Ал Гор барем награду није добио за своје балканске заслуге, већ за потоње активности на плану борбе против глобалног загревања и заштиту околине, док је Ахтисари свог Нобела и глобалну славу зарадио дословно преко наше грбаче.

У сваком случају, за разлику од неких ранијих миљеника Нобеловог комитета, Ахтисари није био ни директни налогодавац нити непосредни извођач ратних злочина, него је, ипак, само службеник, додуше, високорангирани службеник глобалних господара рата и мира. Но, опет, ако се озбиљно узме образложење да је својим активностима на Балкану Ахтисари „допринео светском миру“, онда се мора рећи да је последњом одлуком Нобеловог комитета начињена велика неправда према генералу Веслију Кларку (а, богме, и према Хавијеру Солани) чија је „миротворачка“ улога на Балкану деведесетих била већа, директнија и свакако „бомбастичнија“ од Финчеве, који је и те деведесетдевете, као и 2006/7. био углавном само гласник.

Да, Ахтисари заиста није био никакав „мировни посредник“, већ само преносилац порука са највишег нивоа званичне америчке администрације и незваничних центара глобалне моћи, нека врста злогуког гласника, такорећи, наш „врани гавран“ који нам доноси лоше вести и чија појава наговештава нове невоље.

Али, опет, он није био ни онај недужни писмоноша којем је, ето, у дужност запала непријатна обавеза да некоме уручи рђаву вест и због којег је својевремено и настала узречица „не убијајте гласника“. Послови које је обављао остављали су Мартију довољно простора и креативних могућности да кроз своје „службене“ обавезе оствари и понешто од свог породичног нацистичког беграунда, антируског и антиправославног ресентимана, као и „суперхиковску“ склоност да се буде на страни богатих и моћних. Према сведочењу бившег министра спољних послова Живадина Јовановића, Ахтисари је још осамдесетих година као „специјални представник генералног секретара УН за Намибију“ отворено радио у корист ДТА, странке богате беле мањине, која је била тесно повезана са тадашњим режимом апартејда у Јужној Африци, односно америчким, британским и холандским капиталом. Иако је у међувремену често мењао функције и радна места, чини се да никада није мењао страну.

Сви су упамтили Ахтисаријеву истакнуту улогу приликом бомбардовања СР Југославије, када је, опет у својству назови „мировног посредника“, заједно са Виктором Черномирдином, Милошевићу у Београд донео понуду која се изгледа није могла

МАРТИ АХТИСАРИ: СРБИЈА ТРЕБА ДА СНОСИ КОНСЕКВЕНЦЕ

БЕРЛИН, 15. октобра (Танјуг) - Бивши специјални изасланик Уједињених нација у решавању косовског проблема Марти Ахтисари оптужио је данас Србију да је одбила да поштено размотри историју косовског конфликта и да због тога треба да сноси консеквенце.

У интервјуу немачком листу „Tagesspiegel“ Ахтисари је рекао да је погрешно означавати Слободана Милошевића и Ратка Младића као једине кривце за дешавања на простору бивше Југославије.

„Потпуно погрешно је рећи да су Милошевић и Младић били једини кривци. Ако једно друштво тако поступа, као што је српско учинило, онда оно мора сносити консеквенце. Решење за Косово делује због тога, у најбољем случају, превентивно“, рекао је Ахтисари, овогодишњи добитник Нобелове награде за мир.

То решење за Косово, према Ахтисарију, шаље јасну поруку.

„Ако један диктатор у било којој земљи почне да се лоше понаша према својим грађанима, онда то има консеквенце. Тада међународна заједница има одговорност да интервенише. У овом

случају, то значи независност Косова“, рекао је Ахтисари, одговарајући на питање зашто није било могуће компромисно решење, с којим би се могла сложити и Србија.

Наглашавајући да је „Србија одбила да историју тог конфликта поштено размотри“, Ахтисарији је прецизирао да је то генерални проблем с којим се конфронтира данашњи свет.

„Немачка је једина земља која се заиста са својом прошлошћу суочила и пред тим се клањам. Нико то, иначе, није учинио“, рекао је Ахтисари.

Ахтисари је, одговарајући на питање шта одликује доброг посредника, рекао да је то, пре свега, поверење свих учесника и да је он доживео да људи желе да буду љубазни.

„Ја то не желим. Ја желим да решим проблем. Мора се бити врло прагматичан као што смо ми били 1999. године у косовском конфликту“, рекао је Ахтисари.

одбити. Чак и ако није тачна распрострањена анегдота из тог времена како је приликом сусрета Ахтисари рекао Милошевићу да ће, у случају одбијања „Плана Ахтисари-Черномирдин“, односно, ултиматума НАТО и Вашингтона, Београд бити раван као сто за којим су седели, није могло бити никакве сумње о природи његовог мишљења и његових осећања према Србима. То мишљење је Ахтисари јасно исказао 2006. тада већ у својству шефа преговарачког процеса о статусу Косова и Метохије, када је, након једне рунде преговора у Бечу, изјавио како су „Срби криви као народ“ (те да су зато изгубили право на Косово), а и када је у више наврата хвалио „конструктивност“ албанских и „непопустљивост“ српских преговарача. Исти став и иста емоција

Предња и задња страна медаље Нобелове награде за мир

уграђени су и у тзв. „Ахтисаријев план“, којим је Косово добијало де факто независност, а који, упркос снажном лобирању САД и Велике Британије, ни после шест покушаја током лета 2007. није успео да добије зелено светло у Савету безбедности УН.

Мало ко се, међутим, сећа да је још средином деведесетих, тада са функције председника Финске, Ахтисари активно подржавао и позивао на бомбардовање босанских Срба. Као и да је био на челу чувене „Међународне кризне групе“ (ИЦГ), надалеко познате по својим отворено про-албанским, про-бошњачким, про-хрватским и про-црногорским, а, пре свега – антисрпским ставовима. Како је особа са таквим референцама могла 2005. године бити именована за главног међународног преговарача („Специјални изасланик генералног секретара Уједињених нација за преговоре о будућем статусу Косова“) питање је чији одговор казује доста о природи међународних односа и тадашњем односу снага. Али свакоме ко је познавао његов „минути рад“ могло је, тачније, морало већ на основу тога бити јасно не само каква ће бити Ахтисаријева улога у току предстојећег „преговарачког процеса“, него и то какве су намере оних који су га на то место именовали. Но, званични Београд не само да није имао снаге или смелости да таквог „посредника“ енергично одбије (ваљда из страха да не будемо оптужени за „опструкцију преговарачког процеса“), него је пропустио и прилику да се колико-толико припреми за свима унапред познати исход ових „преговора“ под Ахтисаријевим вођством.

У Србији ће Ахтисаријева Нобелова награда неминовно бити посматрана у контексту његовог крајње пристрасног ангажмана током косовских преговора и читаве балканске кризе, али и у светлу недавног неодмрзавања споразума са Србијом од стране ЕУ, циничног игнорисања српског већ готово мазохистичког труда у сарадњи са Хашким трибуналом, или последњег притиска на

Црну Гору и Македонију да буквално дан након резолуције Генералне скупштине УН признају независност Косова. С тим што, за разлику од ових других догађаја, додела Нобела Ахтисарију заиста (више) нема никакве везе са неким тајним планом или свесном „антисрпском“ завером и намером. Али зато има итекако везе са виртуелном стварношћу светске политике и глобалних медија.

У том „изокренутом свету“ више нема ни потребе за било каквим закулисним играма и заверама. Ту су улоге већ одавно подељене, све је „транспарентно“ и све функционише као подмазано – барем док се не појави неки „баг“, или нека системска грешка у глобалном матриксу у виду, на пример, велике финансијске кризе или Владимира Путина. Дакле, ту се већ унапред зна шта је апсолутна истина, ко су добри, а ко лоши момци, ко су жртве, а ко „реметилачки фактор“. Ту се напросто подразумева да су Срби злочинци, а „Косовари“ и „Босанци“ жртве, да Косово мора да буде независно, а Босна мора да буде јединствена, да је Милошевић крив за рат, да је Косово „јединствен случај“ и да не може бити преседан, да је НАТО на Косову „чувар мира“, док су Руси у Јужној Осетији „непозвани агресори“, да је „територијални интегритет Грузије неприкосновен“, а његова заштита света дужност међународне заједнице... У том и таквом свету Нобелова награда за Ахтисарију не само да није никакво изненађење, још мање скандал, већ природан и најлогичнији избор.

Награда Ахтисарију је Србе погодила на начин који је донекле сличан ономе на који нас је повредило црногорско признање Косова. (На страну то што смо за Ахтисарију мање-више сви знали да нам је непријатељ, а за Црногорце, упркос свему, ипак веровали да су нам браћа.) Наиме, један део домаће јавности, онај „ретроградни“, циничнији и резигниранији, коме је већ одавно „све јасно“ и који нема никаквих илузија (напротив) о томе како стоје ствари у свету, високо признање за Ахтисарију – као и Ђукановићево признавање Косова – дочекао је готово са неком врстом радости, или бар олакшања. Отприлике, по принципу, „ето, видите ваљда сад и сами, а нисте нам веровали када смо ми то говорили“. За разлику од овог радикалско-народњачког, онај други, евро-реформски („напредњачки“) део и једну и другу одлуку је дочекао збуњено, са неверицом и надом да је у питању неки неспоразум или грешка. Грешке, међутим, нема, при чему је ликоване због тога бесмислено и јалово, барем исто колико је одбијање да се схвати и прихвати да у овим одлукама никакве грешке нема бесмислено и глупо.

Само неколико дана након „бриљантне дипломатске победе“ у Њујорку и лаке еуфорије која је тим поводом захватила српски политички естаблишмент, црногорско признање Косова и Нобелова награда за мир Мартију Ахтисарију дошли су као отржењујући шамар у лице српској јавности и, нарочито, владајућој политичкој елити. Ако је неко веровао како ће усвајањем резолуције у Генералној скупштини и „пребацивањем проблема са политичког на правни терен“ питање Косова елегантно скинути са дневног реда љуто се преварио.

Као што, упркос пустим неолибералним сновима, свет не може „искочити“ из историје, тако ни Србија и српска политика не могу „кришом“ побећи од проблема Косова. Историја и Косово се неизбежно враћају чак и онима који у њих не верују и којима до њих није стало.

Ђорђе Вукадиновић, 15. октобар 2008

ГРОБЉЕ У ПЕЋИ ПРЕД КОНАЧНИМ ЗАТИРАЊЕМ!

14. октобра ове године, на потпуно незаштићеном гробљу у Пећи, репортер Гласа јавности и чланице Кола српских сестара из Пећи затекли су прави ужас!

Кроз високу траву и густо шипражје назирале су се надробне фотографије мртвих, крај којих је на све стране било разбацано на десетине животињских костију и лобања.

Стотине вечних кућа Пећанаца било је потпуно уништено или раскопано. На све стране затекли су у парампарчад поломљене и разбацане мермерне споменике, плоче и крстове.

Оно што је посебно потресло све присутне били су многи отворени гробови из којих су се видели кости покојника!

Са већине гробница, оштећене су или потпуно поскидане лепе ограде од кованог гвожђа.

Фото и текст: Хаџи Петар Пашић

Глас јавности 22. октобар 2008

МИТРОВДАНСКЕ ЗАДУШНИЦЕ НА КОСОВУ И МЕТОХИЈИ 2008.

СРБИ ОБИШЛИ ПРАВОСЛАВНО ГРОБЉЕ У ПРИШТИНИ

Неколико стотина Срба посетило је на Задушнице православно гробље у Приштини. За разлику од претходне две године, њихов долазак је данас био организиован. Поломљени споменици зарасли у коров реалност је са којом су се и ове године још једном суочили они који су дошли да обиђу гробове родбине и пријатеља. Добрила Цвејић је после три године дошла из Крагујевца да обиђе гроб свог сина. "Жалосно је све ово данас, порушено све, све зарасло... Људи се пробијају кроз шибље, многи и не могу да нађу гробове својих ближњих. Ја сам најпре морала да посечем све ове гране како би пришла и запалила свећу свом сину. Шта су им гробови криви...?" Предраг Алексић каже да су сви људи на Косову и са Косова губитници, било да су Срби или Албанци. Верује да се ситуација може променити уколико Срби наставе да сваке године бар кад су Задушнице обилазе гробове. "Ово је срамота, али на нама је да то променимо, на нама је да не заборавимо наше мртве и да на дан који је посвећен њима увек дођемо и помолимо се за њих. Ништа нас неће коштати, а много ће нам значити". И овог пута примећена су нова скрнављења споменика на приштинском гробљу, због чега се све више породица одлучује да пресели посмртне остатке својих ближњих са Косова и Метохије. Ружица Марковић је дошла из Куршумлије каже да није добро да се мртвима померају кости, али сматра да би у овом тренутку једино то било решење. "Требало би да се организује сеоба гробаља, јер ако ми нисмо овде, ако немамо могућности да редовно долазимо требало би организовати и то да се и гробови преместе одавде, јер овде ни мртви не могу мирно да почивају." Поред гробља у Приштини направљена је депонија смећа, свуда околу без дозволе се граде велике грађевине, а на обнови гробља у протеклих девет година ништа није предузето.

ПЕЋ-ЂАКОВИЦА: ЗАДУШНИЦЕ УЗ ПРОВОКАЦИЈЕ И БАЦАЊЕ ФЛАША

Уз вербалне претње, провокације и неколико бачених флаша, расељени Срби из Дечана, Ђаковице и Пећи посетили су на задушнице гробља у овим метохиским градовима. "Тешко ми је, треба да молим да дођем до гроба свог сина", каже Милица Лабан из Пећи, једна од 150 Срба који су уз пратњу КПС-а и обезбеђења италијанског КФОР-а посетили пећко гробље. "Нисам нашла гроб својих пријатеља, све је запуштено. Сад сам ту видела и неке гробнице које су отворане", каже Оливера Стијовић. Већина споменика на пећком градском гробљу је демолирана, а растиње и коров чисте мештани

српског повратничког села Бело Поље које се налази у непосредној близини. Потпуно другачија слика је у Ђаковици где је све зарасло у коров и растиње и где је данас било тешко пронаћи гробна места. Драгана Зарић је први пут у Ђаковици, коју је напустила 1999. године када је имала три године. Дошла је на гроб свом деди и много тога јој овде није јасно: "Не могу да верујем да су нас мало пре гађали флашом и јабукама, мало сам уплашена и није ми јасно зашто то људи раде, каже ова тринаестогодишњакиња која сада живи у Крагујевцу. "Ја сам у Ђаковици провела читав свој живот, оставила кућу, а од свега ми је теже што сам оставила гробове браће и свог оца које сам данас једва нашла. Извела сам двадесет чланова своје породице и сви смо сада расељени на разним странама, каже Рада Рашовић из Ђаковице и додаје да се од 1999. године није насмејала и развеселила. Новинар Бранислав Крстић сматра да је за овакво стање делом одговорна и међународна заједница. "Они су морали предузети мере да се људи врате, то је основно право а не да после десет година имамо прављење парка у центру града на темељима цркве. Да иронија буде већа парк се зове "Слобода", каже Крстић. Парастос на темељима срушене цркве Светог Илије у Ђаковици служио је дечански јеромонах Иларион Лупуловић, а расељени нису могли посетити своје домове у овом граду. Након обиласка гробља, три аутобуса са расељенима отишли су у Дечане где их је дочекало и угостило братство манастира Високи Дечани.

РАСЕЉЕНИ БЕЗ ПОЛИЦИЈСКЕ ПРАТЊЕ ПОСЕТИЛИ ГРОБЉЕ У КОСОВСКОЈ ВИТИНИ

Велики број расељених Срба из општине Витина у Косовском Поморављу на Задушнице обишло гробове својих најмилијих. Већина њих је по први пут после рата посетила гробље у Витини а највећи број њих стигао је из Јагодине, Смедерева Ниша и Крагујевца где се последњих година иселило и највише Срба из витинске општине. Организованог превоза није било па су углавном долазили самоиницијативно. Косовска Витина је једна од малобројних градских средина на Косову где православни споменици нису порушени али је према сведочењу расељених, који су данас дошли у Витину, гробље зарасло у коров па су многу једва препознали гробове рођака и пријатеља. За Србе из села Житиње и Подгвце у овој општини, како јавља Клокот радио, амерички војници КФОР-а су организовали пратњу. Инцидент није било.

КИМ Радио, 3. новембар 2008.

БЕЛОРУСИЈА ОБНАВЉА ХРАМ У МЕТОХИЈИ

У септембру ове године у Белорусији покренут је пројекат "Бела Русија – Сестри Србији". Основни циљ пројекта је да се путем разних добротворних акција прикупљају средства за обнову једног од разрушених српских храмова на Косову и Метохији. Организациони комитет пројекта, на чијем челу се налази професор Иван Чарота, чине истакнути јавни и друштвени радници Белорусије коју су до сада небројено пута показали да су прави и велики пријатељи Србије и њима братског српског народа. Пројекат који је замишљен као акција трајнијег карактера добио је благослов Његовог Високопреосвештенства Филарета, митрополита Минског и Слуцког и Егзарха Патријарха Московског.

Владика Артемије пред демолираном црквом и разрушеним звоником

Почетком октобра чланови органи-зационог комитета обратили су се Епископу рашко-призренском Артемију са молбом да одабере један од храмова из поверене му епархије који би се путем овог пројекта обновио. Изабран је храм Свете Параскеве у повратничком селу Дрсник.

Повратак Срба у ово село је почео пре три године када је изграђено педесетак кућа за повратнике али због лоших услова живота свакодневно ту борави свега четрдесетак мештана од којих двоје деце. Како сазнајемо од надлежног свештеника, оца Слободана Трајковића, интересовање за повратак је велико тако да би обнова ове светиње била још један подстрек за повратак српског народа на ове просторе. Управо је ово била идеја водилца Његовом Преосвештенству Епископу рашко-призренском Артемију да предложи ову древну светињу посвећену Св. Петки да буде обновљена пројектом "Бела Русија – Сестри Србији".

Радови који обухватају потпуну обнову ове светиње су:

- статичка санација цркве
- покривање цркве
- конзервација живописа
- израда иконостаса и црквеног мобилијара
- изградња звонаре
- уређење порте

Прва у низу добротворних манифестација на којој је изложен читав пројекат обнове одржана је 19. октобра у оквиру духовно просветитељског православног сајма у Минску. Презентација је била више него успешна што потврђује велики број људи присутних на презентацији коју је пропратило двадесетак телевизијских екипа.

Иначе, село Дрсник се налази на 3 км источно од Клине и веома је старо насеље. Помиње се у повељи Стефана Првовенчаног из 1199-1206 где он потврђује дарове које је његов отац Немања даровао Хиландару и набраја између осталих места и Дрсник. Краљ Милутин га поново својом повељом потврђује манастиру Хиландару. То исто чини и цар

Спаљене и оскрнављене фреске у цркви Св. Петке

Душан 1348. У селу данас постоје црква Св. Петке и на месту које се зове Ђелије црквиште са остацима друге цркве. Црква Св. Петке изгледа да је раније била посвећена св. Николи. То је мала једнобродна грађевина правоугаоне основе, засведена полуобличастим сводом. На источној страни је полукружна апсида. Унутрашњост је богато осликана представама светитеља и сценама из циклуса великих празника и Христових страдања.

Очувани делови на западном источном и северном зиду настали су кад и обновљена црква – седамдесетих година 16.века. По својим стилским и уметничким одликама овај живопис се везује за сеоске мајсторе који су крајем 16. И почетком 17 века делали на подручју обновљене Пећске Патријаршије. Проглашена је спомеником културе 1958. Категорисана је као споменик од изузетног значаја за Републику Србију 1990.

У овом селу је до 1999. године живело око хиљаду мештана, претежно Срба. После НАТО бомбардовања Срби су напустили своје домове а црква Свете Петке је демолирана и спаљена а звоник миниран од стране албанских терориста у присуству италијанских снага КФОР-а. Сви дрвени конструктивни елементи су изгорели. Иконостас и мобилијар су уништени у пламену а пожар је неповратно уништио и колорит живописа и састав фреско малтера. Црквено звоно је украдено а ограда је демолирана и разнета. Сеоско гробље је девастирано. **Прес одељење Епархије рашко-призренске**

ВИЛИЈАМ ВОКЕР ВРШИО ПРИТИСАК НА ХЕЛЕНУ РАНТЕ

Члан међународне истражне комисије Хелена Ранта у својој биографији наводи да је извештај о догађајима у Рачку писала под притиском тадашњег шефа мисије ОЕБС-а на Косову Вилијама Вокера.

Вилијам Вокер је тражио од Ранте да у извештају убедљивије говори о наводним српским злочинима у Рачку, а тројица цивилних службеника финског МИП-а захтевали "дубље закључке" у извештају.

Хелена Ранта

У селу Рачак, у јануару 1999. године, убијено је 40 људи. Вокер, шеф мисије ОЕБС-а на Косову, означио је као жртве албанске цивиле, а као починиоце злочина српске снаге.

Тадашњи амерички председник Бил Клинтон је изјавио: "Треба да запамтимо оно што се догодило у Рачку... невини људи, жене и деца су одведени из својих домова у једну јаругу, присиљени да клекну у прашину и покошени паљбом."

Случај Рачак је, потом, практично био и политички и медијски "окидач" за бомбардовање Србије од стране НАТО.

Како стоји у књизи финске форензичарке, Вокер је преломио дрвену оловку напола и гађао њеним деловима Ранту, јер није био задовољан њеним наводима у којима она није користила "довољно убедљив језик" када је реч о српским злочинима, преноси "Политика".

Када је реч о притисцима из финског Министарства спољних послова, Ранта тврди да су јој тројица цивилних службеника путем и-мејлова, које још чува, тражили "дубље закључке".

Ранта је раније већ наговестила да ће рећи истину о догађајима у Рачку. Прошле године, у документарном филму "Крај - осуђени на прогонство" руских аутора Јевгенија Баранова и Александра Замислова испричала је да је "Вокер био ужаснут резултатима наше истраге".

"Била сам збуњена и нисам била спремна да му одговорим. Та тела су припадала терористима, српским војницима и становницима села. Овај извештај који вам сада показујем никада није објављен, а његов садржај мало ко зна. Сада сам спремна да јавно говорим о резултатима истраге", казала је Ранта у том филму, показујући оригинални извештај пред камером.

Међутим, 1999. године финска форензичарка изјавила је пред новинарима да је догађај у Рачку "злочин против човечности".

Ранта је у лето 2000. године предала извештај Трибуналу за ратне злочине у Хагу, а сажетак извештаја је проследила државама чланицама ЕУ.

У аутобиографској књизи она наводи да је шеф у политичком одељењу Министарства спољних послова Финске Перти Торстила, који је данас државни секретар, тражио од ње да из извештаја избаци један коментар у којем је критиковала администрацију финског МИП-а.

Званичници МИП-а такође су се надали да ће Ранта повући резултате истраживања о броју испалених метака и податак колико је тих метака заиста било смртоносно.

И фински новинар Ари Русила, експерт за Балкан, наводи у ауторском чланку поводом Рантине књиге да се она током истраге

усредсредила на форензичко истраживање не заузимајући став у корист једних или других и да је покушала да се огради од политичког утицаја, али да је од почетка радила под притиском, преноси "Политика".

Према речима финског новинара, постоји раширено мишљење да је Вокерова улога у Рачку била да помогне Ослободилачкој војсци Косова ОВК у креирању масакра који би био приписан српским снагама и да се на тај начин пронађе изговор за војну интервенцију.

ОВК је сакупила своје погинуле после борбе, обукла их у цивилну одећу, а затим позвала посматраче, наводи Русила.

Ранта је била један од сведока на суђењу пред Хашким трибуналом бившем југословенском председником Слободану Милошевићу 2003. године.

Она је, у интервјуу за немачки лист "Берлинер цајтунг" 2004, између осталог, изјавила да је негативно то што се део оптужнице против Милошевића, који се односи на случај Рачак, заснива превасходно на верзију о том догађају коју је дао Вокер.

Политика, 22.10.08.

НЕ ЗНАМ О ЧЕМУ ГОВОРИ ХЕЛЕНА РАНТЕ

Бивши шеф Верификационе мисије ОЕБС на Косову Вилијам Вокер одбацио је наводе финске форензичарке Хелене Ранте о притисцима које је вршио на њу док је била ангажована као стручњак за утврђивање чињеница око злочина у Рачку 1999. године.

Подсећајући да је Вокер увек говорио да је у Рачку почињен масакр и да су иза тога стајали Срби, Ранта је изјавила да јој је амерички дипломата "стављао речи у уста" и да је био љут на њу због тога што се није сложила с њим.

"Највише га је наљутило то што сам одбила да употребим реч масакр и да кажем ко стоји иза онога што се догодило у Рачку. Био је страшно љут због тога... Гађао ме је оловком", испричала је она.

Амбасадор потврдио

Вокер је рекао радију "Слободна Европа" да му није јасно о чему она говори. "Тамо где Хелена Ранта спомиње моје име, као и то да сам ја лomio и бацао оловке, мени је нејасно и не знам на шта се то односи... Не користим оловке, а поготово их не ломим и нисам их бацао", изјавио је он.

Вокер је казао да му је фински амбасадор, с којим је Ранта дошла у Приштину, испричао да се форензички резултати које му је форензичарка предочила у потпуности поклапају с Вокеровим закључцима да су жртве у Рачку били цивили и да је у том селу почињен масакр.

Фрустрација експерта

Ранта је, међутим, на веома посећеној конференцији за новинаре, према Вокеровим речима, била веома фрустрирана. "На свако питање она је одговарала отприлике овако: 'то је за тужилаштво', 'то је за правосудје', 'ја сам само форензичар' и била је доста узнемирена", рекао је бивши шеф мисије ОЕБС, нагласивши да после тога с њом није ни разговарао.

Он је подсетио да је Ранта, која је у Хагу сведочила о Рачку, рекла и да је финска влада на њу вршила притиске како би била оштрија према Србима.

Политика, 24.10.08.

"Б92 ИСТРАЖУЈЕ" - ТРГОВИНА ОРГАНИМА

Екипа емисије "Б92 истражује" испитивала је наводе о трговини органима косовских Срба у Албанији, о чему је у својој књизи писала Карла дел Понте. Испитујући те наводе, "Б92 истражује" открива да Тужилаштво за ратне злочине има информације да је највиши политички врх Албаније пружао уточиште припадницима ОВК у време сукоба на Косову.

У документацији коју је екипа емисије "Б92 Истражује" добила на увид, истиче се и да постоје сведоци који би могли да потврде да је Рамуш Харадинај, по завршетку ратних дејстава на Косову, организовао пребацивање Срба са Косова у Албанију, који су били заточени у напуштеном руднику у месту Крум на косовско-албанској граници.

До ових информација екипа емисије "Б92 Истражује" дошла је у Београду, а судећи према изјавама саговорника, у Албанији се о томе јавно не говори.

"Мислим да је врло важно да истрага о томе буде спроведена. Није само битно за међународну правду, није важно само за Србе, важно је и за те косовске Албанце који имају такве лидере. Ако су ти лидери злочинци, ако су под оптужбама да су злочинци, не могу они да стварају демократско уређење", каже албански публициста и дисидент Фатос Љубоња.

"Ми смо знали да су људе пребацивали са Косова у Албанију и да су тамо постојала илегална места притвора, да су тамо некада били кампови за избегле са Косова и Метохије, која су претворена у илегална места притвора, али ми никада нисмо добили податке да ли је то проверено и који су људи пребацивани, нисмо никада имали спискове људи који су пребацивани у Албанију", каже Верича Томановић из Удружења породица несталих на Косову.

„КОХА ДИТОРЕ“: ИЗАСЛАНИК УН ПРЕДЛАЖЕ ПОДЕЛУ

ПРИШТИНА – Приштински лист „Коха диторе“ преноси да је Изасланик УН за посредовање у „дијалогу“ Приштине и Београда о шест тачака из плана о реконфигурацији Унмика Ендрју Ледли предложио „административну поделу“ севера од осталог дела Косова.

Позивајући се на међународне и изворе из косовских институција, лист пише да се новозеландски дипломата у петак састао „далеко од очију јавности“ с руководством косовских институција, с председником Фатмиром Сејдиумом, премијером Хашимом Тачијем и замеником премијера Хајредином Кучијем, како би им званично представио свој предлог.

Представници косовских институција „нису дозволили изасланику УН да им саопшти свој предлог, једнострано прекинувши састанак“, додаје лист. Дневник „Експрес“ преноси да су званичници косовске владе потврдили да су се састали с посредником Ледлијем, али су негирали да су од њега добили било какав писани документ.

„На том састанку је констатовано да Косово функционише као независна држава и да ми признајемо само документ посредника Мартија Ахтисарија“, рекао је заменик премијера Косова Хајредин Кучи, „Експресу“. Кучи је казао да нема много наде да посредник са Новог Зеланда добије сагласност о шест тачака.

„На Косову не може да буде другог решења осим предвиђеног у документу посредника Ахтисарија. И тај документ је представљао компромис“, рекао је Кући.

Новозеландски дипломата Ледли уназад две недеље интензивно преговара с Приштином и Београдом како би пронашао компромис о полицији, царини, правосудју, саобраћају, инфраструктури и заштити верског и културног блага на Косову.

Након неколико кругова разговора у Приштини и Београду Ледли је предложио решење за шест тачака.

"Када говоримо о егзекуцији неалбанца на северу Албаније, то нису урадили држављани Албаније, већ су то урадили припадници ОВК. И то је суштина", рекао је портпарол Тужилаштва за ратне злочине Бруно Векарић.

Екипа емисије "Б92 истражује" ексклузивно сазнаје и да је у село Вицин Дољ, код Тропоја на северу Албаније, у априлу 1998. са Косова стигло руководство ОВК.

Они су били смештени у куће породице албанског премијера Саљџа Берише. Прихват је организовао Сулејман Бериша, брат од стрица садашњег албанског премијера.

Одатле су координиране све активности ОВК на Косову и одржавана је веза са тадашњом амбасадом Републике Косова у Тирани.

Детаље о свему овоме, али и ексклузивне снимке "жуте куће" коју Карла дел Понте описује као могуће место на којем су неалбанцима узимани органи, видећете у ванредној емисији серијала "Б92 истражује", вечерас у 21 сат.

Јуче је тужилац за ратне злочине Србије Владимир Вукчевић у Албанији разговарао с главном тужитељком те земље Ином Рама и њеним тимом у вези са наводном трговином људским органима.

Међутим, како данас јављају медији у Албанији, власти у Тирани неће дозволити спровођење истраге због навода о постојању клинике у селу Гур у околини Матија у Албанији, где су припадници Ослободилачке војске Косова доводили киднаповане Србе са Косова и Метохије и вадиле им органе за трансплантацију.

Наиме, главна тужитељка Албаније Ина Рама одбила је захтев Србије да испита оптужбе изречене у књизи Дел Понтеове.

28. октобар 2008

Проналажење компромиса Београда и Приштине о шест тачака иницирао је генерални секретар УН Бан Ки-мун у писму председнику Србије Борису Тадићу и председнику Косова Фатмиру Сејдиуму минулог лета, када је најавио преобликовање Унмика и предају већине надлежности Еулексу и косовској влади.

Међународни дипломатски извори су раније саопштили да ће проналажење компромиса о шест тачака имати утицаја на динамику распоређивања и деловање Еулекса на читавој територији Косова.

Предвиђено је да ова мисија ЕУ до децембра почне да функционише у пуном капацитету.

Тањуг

Х.СОЛАНА: РАЗМЕШТАЊЕ ЕУЛЕКСА У ДЕЦЕМБРУ

БРИСЕЛ – Високи представник Европске уније за спољну политику и безбедност Хавијер Солана изјавио је данас у Бриселу да очекује да мисија Еулекс буде размештена на Косову у децембру. Солана је заједно с генералним секретаром НАТО-а Јапом де Хоп Схефером такође пружио подршку преговорима Београда и УН о реконфигурацији Унмика.

„Подржавам преговоре између Београда и Унмика ... Надамо се да ће се ускоро завршити, али не можемо да све вежемо за тај процес јер постоје одређени елементи наше сарадње који би требало да напредују паралелно“, истакао је Солана. Схефер је са своје стране истакао да је НАТО „исто толико заинтересован за исход ових преговора као и ЕУ“. Он је додао да НАТО и ЕУ редовно разговарају о мисији Еулекс, те да су данас Солана и он разговарали о ситуацији на Косову.

Схефер је истакао да се „НАТО савезници и Србија не слажу о питању Косова“, али и да то „није велики проблем јер обе стране желе да развију односе“. „Којом брзином ће се ти односи развијати зависи од власти у Београду“, рекао је Схефер.

АЛБАНИЈА КРИЈЕ РАТНЕ ЗЛОЧИНЕ ХАРАДИНАЈА

Влада у Тирани наложила да се униште сви трагови језивих убистава и трговине органима заробљених Срба из 1999. године, уништење доказа тражио Рамуш Харадинај, сазнаје српска полиција!

Влада Албаније је половином септембра, на захтев Рамуша Харадинаја, наложила службама безбедности да униште сву документацију и доказе који би могли да их повежу са злочинима и трговином органима заробљених Срба, који су током 1999. године са Косова пребачени на север Албаније!

СПЕЦИЈАЛНИ ТУЖИЛАЦ ВУКЧЕВИЋ У ТИРАНИ

Тужилац Владимир Вукчевић боравио је јуче са сарадницима у Тирани, где је с главном тужитељком Албаније Ином Рама и њеним тимом разговарао о трговини људским органима. У организацији овог сусрета посредовала је Канцеларија правног саветника Амбасаде САД у Београду.

Како сазнајемо, Американци инсистирају на расветљавању ове афере и нашим властима су гарантовали да неће дозволити да злочинци остану некажњени.

Уништавање доказа о језивим убиствима недужних Срба тражило је још неколико вођа ОВК и официра албанске војске, наводи се у извештају српске полиције до којег је дошао Пресс.

Улога албанског принца

Одлука о уништавању доказа о злочинима над Србима донета је непосредно пошто је тужилац за ратне злочине Владимир Вукчевић најавио да ће посетити Албанију.

Владимир Вукчевић

О убиствима заробљених Срба и трговини њиховим органима прва је проговорила бивша главна хашка тужитељка Карла дел Понте у својој књизи „Лов, ја и злочинци“.

Према информацијама полиције, одмах пошто је почетком септембра тужилац Вукчевић најавио да ће посетити Албанију, у званичну посету премијеру Саљију Бериши 15. септембра дошао је бивши косовски премијер и хашки оптуженик Рамуш Харадинај.

„Харадинај се тада састао и с младим принцом Леком Зогуом, на кога је вршио утицај да убеди премијера Албаније Саљију Беришу да изда налог безбедносним службама Албаније да униште сву документацију коју поседују, а која се односи на киднаповање,

СРБЕ МАСАКРИРАЛИ У „КАСАРНИ 320“!

Специјално тужилаштво за ратне злочине има доказе да су заробљени Срби с Косова убијани и да су им вађени органи у напуштеној „Касарни 320,“ у околини места Кукеш на северу Албаније! Ово стратиште за Србе налази се у близини „жуће куће“, коју помиње у својој књизи и Карла дел Понте. Она је написала да је ОВК је с Косова у Албанију пребацила 300 заробљених Срба. Најјаче и најмлађе потом су пребацили у „жуту кућу“ у селу Рибје, у којој су им вадили органе, које су потом продавали!

пребацивање на територију Албаније и ликвидацију Срба, а са чим Харадинај може директно бити доведен у везу. Према расположивим подацима, Харадинај је у родбинској вези с принцом Зогуом преко своје супруге“, наводи се у поверљивој информацији полиције. Полиција даље наводи да је Харадинај често боравио у Албанији после рата 1999. године и да је „лично организовао пребацивање

Срба с Косова и Метохије у Албанију који су били заробљени у напуштеном руднику у месту званом Крума“!

„Постоје индикације да су Срби заточени у овом руднику злостављани, убијани, као и да су им вађени органи у циљу илегалне трговине! Харадинај је у овом периоду бар једном недељно авионом путовао у Тирану, одакле се увек враћао с торбом у којој су се налазили велики

ФАКТИ

- Дел Понтеова наводи да су Србима који су 1999. нестали на Косову и пребацивани на север Албаније вађени бубрези и други органи
- Да су Срби пребацивани на југ Албаније, доказује и захтев генерала Ламе који тражи објашњење за војне активности команде 12.04.1999.
- Хаг је 3. априла 2008. ослободио Харадинаја од оптужби за злочине над Србима

новчани износи. Чест боравак Харадинаја у Албанији може да потврди и Б. Б. (име познато редакцији) из општине Драгаш,, наводи се у извештају полиције.

Припрема за Вукчевића

У овом извештају додаје се и да је „око 15. септембра 2008. влада Републике Албаније упутила допис снагама безбедности с налогом да се униште сва документа која имају било какву везу с пребацивањем, убиствима и продајом органа Срба јер се очекује посета специјалног тужиоца за ратне злочине Србије“!

„У периоду од 15. до 25. септембра у посети Албанији и премијеру Саљију Бериши били су Хашим Тачи, Хафер Хаљити и генерали Сами Љуштаку и Сулејман Селими, са истим циљем као и Харадинај. Сви они су купили имања и локале у околини Приштине, између осталог, и од новца који су добили од илегалне трговине људским органима“, наводи се у овом извештају.

ОДЛУКА ГЛАВНЕ ТУЖИТЕЉКЕ ПЛОД ПРИТИСАКА

Портпарол Тужилаштва за ратне злочине Бруно Векарић оценио је данас да је одлука главне тужитељке Албаније да одустане од даље истраге о могућој трговини органима отетих Срба највероватније "плод политичког притиска"

"То само показује да смо били на добром трагу када смо главној тужитељки Албаније јуче предали део доказа о тој трговини", казао је Векарић агенцији Бета, додајући да "Ина Рама није имала времена ни да погледа све те материјале", али и да Тужилаштво за ратне злочине није формално обавештено о тој одлуци.

Како је пренела Радио телевизија Србије раније данас, Албанија је одбила захтев Србије да се испитају наводи у трговини органима Срба киднапованих на Косову 1999. године.

"Главно тужилаштво је током сусрета дало резултате једне контроле и заједничке провере (из 2005. године) коју су спровели хашки истражитељи и тужиоци у реону Матија у неколико зона у региону Бурела.

Тада су на крају истраге истражиоци из Хага заједно са тужиоцима из Матија закључили да су се документа које поседују хашки истражитељи о ономе што се наводно десило у Бурелу, показала као нетачна", наводи се у саопштењу албанског тужилаштва коју је пренео РТС.

Тужилац за ратне злочине Владимир Вукчевић јуче је разговарао са главном тужитељком Албаније Ином Рамом у Тирани, уз посредовање америчких дипломата, а Векарић је јуче у изјави агенцији Бета рекао да је без обзира на дијаметрално различите позиције у поступку и утврђене чињенице састанак био изузетно квалитетан.

Према његовим речима, о свим наводима везаним за трговину органима отетих и несталих биће обавештен и специјални извештај Парламентарне скупштине Савета Европе Дик Марти, задужен за ту област.

Тужилаштво за ратне злочине покренуло је истрагу 21. марта ове године, поводом навода бивше главне тужитељке Хашког трибунала Карле дел Понте у књизи "Лов, ја и ратни злочинци".

Карла дел Понте је у књизи која је почетком године узбуркала јавност, написала да је, истражујући злочине ОВК над Србима и другим етничким заједницама, сазнала да су људима који су 1999. године нестали на Косову и потом пребацивани на север Албаније вађени бубрези и други органи, који су кријумчарени и продавани страним клиникама.

БЕРИША НАРЕДИО УНИШТАВАЊЕ ДОКАЗА!

Албански премијер Саљи Бериша је, под притиском Харадинаја, издао налог службама безбедности да униште документа о несталим Србима на Косову, њиховом транспорту у Албанију и трговини органима

Специјални тужилац за ратне злочине Владимир Вукчевић потврдио је писање Пресса да је држава Албанија уништила доказе о страшним злочинима над Србима и трговини њиховим органима 1999. године, које је у својој књизи описао Карла дел Понте!

После посете Албанији, Вукчевић каже да је њихово тужилаштво одбило да отвори истрагу о злочинима које су на северу те земље организовале

Обезбеђивали их Американци

Да ли је тачно да су вас обезбеђивали амерички моринци пошто су у делегацији били и представници Амбасаде САД из Београда?

- Ми смо од самог почетка имали подршку Амбасаде САД у Београду и њихових колега из Тиране. Имали смо обезбеђење на највишем могућем нивоу. И све је прошло без икаквих проблема.

вође ОВК, и најављује да ће читав случај послати Савету безбедности УН и Савету Европе.

- На основу наших сазнања, албански премијер Саљи Бериша је, под притиском Харадинаја, издао налог службама безбедности да униште документацију о несталим Срба на Косову, њиховим транспортима у Албанију и трговини њиховим органима. Ми смо дошли до закључка да је политика имала велики утицај на прикривање ратних злочина почињених над Србима и неалбанцима на Косову и Метохији. Књига Карле дел Понте је за Албанију, очигледно, непријатно сведочанство. Та земља је постала

занимљива не само хашким истражитељима, већ и новинарима. То никако не иде у прилог ни Харадинају, ни политичком естаблишменту Албаније.

Како је реаговала албанска тужитељка Ина Рама на ваша сазнања?

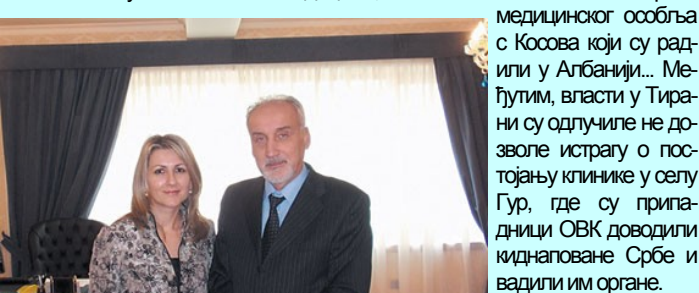
- Ми смо учинили све да се истина открије што пре, јер истину дугојемо породицама несталих и убијених Срба и других неалбанаца с Косова. Циљ наше посете био је да колегама у Албанији, које су једине надлежне за овај злочин, презентујемо материјалне доказе и затражимо да истраже и провере чињенице до којих смо ми дошли. Тужитељка Ина Рама је професионалац и учинило ми се да смо се добро разумели. Међутим, она је већ сутрадан одбила све наше захтеве. Бојим се да се ту ради о политичком притиску. Уосталом, она за овако кратко време није могла ни да прочита све оно што смо јој однели - прича Вукчевић за Пресс.

Шта Србија сада може да уради?

- Рама нам је рекла да заједничка истрага албанског и хашког тима није потврдила наводе Карле дел Понте о трговини органима киднапованих Срба. Ми ћемо сада, преко нашег Министарства правде, о свим доказима и нашој посети Албанији обавестити Дика Мартија, специјалног извештајца за трговину људским органима Парламентарне скупштине Савета Европе. Он је познат као сјајан стручњак и недодрљиви тужилац, који је с Карлом дел Понте радио на најделикатнијим предметима финансијског криминала у Швајцарској. Наше наводе ћемо послати и надлежнима у СБ УН. Свет мора да сазна шта се дешавало на северу Албаније.

Шта сте конкретно тражили од Албанаца?

- Имали смо девет конкретних захтева с доказима и информацијама које су прикупљене на терену, и то не само у Албанији. Презентовали смо изјаве бројних сведока, као и изјаве највиших међународних званичника и бројна документа међународних организација. Ми смо од Тиране тражили и да нам се омогући контакт са сведоцима, као и спискови имена лекара и

медицинског особља с Косова који су радили у Албанији... Међутим, власти у Тирани су одлучиле не дозволити истрагу о постојању клинике у селу Гур, где су припадници ОВК доводили киднаповане Србе и вадиле им органе.

Шта је истина о „жутој кући“?

- И истину о „жутој кући“ доставили смо албанским колегама. Тамо су, према наводима Дел

Понтеове, довођени заробљени Срби и други неалбанци, над којима су потом вршени хируршки захвати, односно вађени им органи, који су касније продавани. То већ спада у организован криминал, а посао Тужилаштва за ратне злочине је онај који се тиче њиховог заробљавања током рата.

Ми имамо нове податке о томе да су хируршке интервенције обављане у неуропсихијатријској болници, у затвору број 320, која је удаљена 20-ак кило-метара од „жуто куће". Она је, наводно, служила за опоравак и привремени смештај заробљеника. Иначе, и затвор број 320 и „жуто кућа" налазе се надомак Бурела, у коме се налазио и центар за обуку ОВК. Дакле, „жуто кућа" је у ствари била стационар у који су склањани људи кад би долазили представници међународних институцијама.

Да ли знате колико је људи страдало у тим логорима смрти, има ли преживелих, шта је с лекарима за које се тврди да су вадиле органе?

- Ми знамо да је тамо одведено око 300 људи, имамо неколико локалитета могућих масовних гробница, али то до краја морају да истраже колеге у Албанији или међународне институције.

С. ВОЈИНОВИЋ

PRESS, 28. и 29.10.2008.

ПАПА И ИСЛАМ: СУДАР СЕКУЛАРИЗАЦИЈА

"И Свјетлост свијетли у тами, и тама је не обузе"
(Јован 1:5)

Када у четрнаестом веку православни хришћански император Константинопоља, који је изгубио највећи део својих територија и људи у разарању изазваном од стране муслиманских освајача, не види ништа добро у Мухамеду, можемо да га разумемо. Међутим, када га римски папа из двадесетпрвог века цитира, можемо разумети зашто муслимани протестују због његовог навођења цитата у савременом контексту.

Савремени контекст је тај, да су муслиманске земље окупирани од стране Западних сила. Уопштено, муслимани више нису нападачи, већ нападнути и понашају се као што се уверејене жртве по целом свету увек понашају, уз сурове одмазде.

Бомбардовани у Гази и Либану, где су живели у избегличким камповима скоро шездесет година, окупирани у Ираку и Авганистану, уверејени од стране бившег лидера Италије, који је инвазију Запада назвао "крсташким ратом", муслимани имају право да се осећају оштећенима. Међутим, муслимани који су запалили лик папе Бенедикта XVI, који угрожавају цркви и свештенике у својим земљама, претећи им смрћу, подсећају нас на муслиманске фанатике, који су недавно протествовали у Лондону, са слоганом: "Смрт онима који говоре да је ислам насилан".

Заиста је необично да римски папа, наводно непогрешив, може да учини овако погрешан корак. (Наравно, рећи ће се да његове опаске нису "ex-cathedra" - његова непогрешивост има ослобађајућу клаузулу.) Институционализовани римокатолицизам има дугу историју насиља. Уствари, он је обележен насилњем још од свог почетка у једнаестом веку. Тако, било на Сицилији, на Британским острвима, Ибериском полуострву, Светој Земљи, Кипру, средњој и источној Европи, или југоистоку Француске, крсташки походи су били само римокатолички цихади, који су вероватно, побили више православних хришћана и Јевреја него муслимана и сигурно уништили, иначе прилично срдчане односе, између муслиманских досељеника у Светој Земљи и хришћанских православних житеља.

Неко би такође, могао поменути инквизицију ("Побијте их све, Бог ће препознати своје!"), "ратове религија" у шеснаестом веку, уњетавање православних од стране империјалистичке Пољске у седамнаестом веку, коме су успедиле унијатске духовне преваре; или покољ православних у Хрватској и у Босни у двадесетом веку (одговорнима за геноцид је 1945. године, пружено уочиште у Ватикану, одакле су их потом тихо пребацивали у католичку Аргентину и фашистичку Шпанију, где су помрли од старости). Чињеница да је злогласни мрзитељ Јевреја, Пол Тувије, био скриван скоро педесет година у римокатоличким манастирима у Француској и потом откривен тек деведесетих година, такође није за углед Ватикану.

На жалост, насиље и уњетавање од стране Ватикана се наставило до данас, уз уњетавање православних од стране римокатолика у Пољској, Словачкој, Украјини, Хрватској (опет) и сада на Косову. Зато, када се римски папа жали на религијско насиље, то није ништа друго него лицемерје. Заиста, то није ништа више "рационално" од логике муслиманских цихадиста. Мада се у потледу личности папе мора рећи да је он само татац, заробљеник институције и Западног рационализма који он представља.

А ни ругање протестантског света није ни од какве користи. Институционални католицизам има своје злочине, од Латинске Америке до Индокине, али и протестантизам такође има своје злочине. Тако су у деветнаестом веку Британска влада и трговачки интереси успоставили светско царство, под изговором евангелизације домородаца. То царство је искоришћавало, осиромашило и огорчило, њему потчињене народе широм целог света. Скоро једино у Африци су "урођеници" примили Јеванђеље, једино могуће оправдање за то царство. Чак и ту, међутим, Африканци до данас морају да одвајају Јеванђеље од замки Западне културе. У двадесетом веку Британско царство је пало, само да би било замењено једним другим протестантским царством, америчким. И овде је, као оправдање, била мисија "цивилизовања", у којој се иронично користе

речи "слобода" и "демократија", са циљем оправдања уњетавања.

Уствари, "демократија" једва да постоји у Западним државама, у којима њихове мањинске владе делају без обзира на мишљења својих народа. Културно, чак се и улпедна Западна демократија не извози без индивидуалистичког протестантског менталитета (то објашњава зашто су најдемократије земље на свету Скандинавија и Швајцарска - управо из разлога што су оне, по својој културној традицији, "најчистије" протестантске земље). Приметно је да половина хришћанских мисионара, који су данас Американци, такође, виде своје успехе ограничене на земље подвртнуте "американизацији" у последњих педесет година: Латинска Америка, Јужна Кореја, Филипини, итд. Њихово "јеванђеље" такође, још увек је део компромитоване и дубоко секуларне Западне културе.

Данашњи, протестантски усмерени "крсташки" у Ираку и Авганистану, до сада би требали да знају да је напасти нечију туђу земљу најлакши начин да се створи "побуна". Немци су ово схватили, пошто су напали Француску 1940. године. Ниоткуда, створио се Покрет отпора у Француској. За савезнике, француски припадници Покрета отпора су били борци за слободу и хероји; за нацистичке освајаче, они су били оно што данашње владе Запада називају "терористичким побуњеницима". Нападни нечију земљу и твоји бивши пријатељи тамо ће ускоро постати твоји непријатељи. Није тешко. Зар не можемо да учимо од историје?

Чињеница је да институционални католицизам, "Ватикан", већ скоро хиљаду година носи злочине на својим раменима. Међутим, ако би се политика уклонила из католичког веровања, институционализована религија уклонила из вере, Рим уклонио од католицизма, имали би веома другачији поглед. Католицизам без идеологије, без папизма, без Ватикана, без уњетавања, изгледа нам као концепт за поштовање. Уствари, то је оно у шта већина обичних католика верује. Али, онда то не би више био католицизам - већ нешто друго - сродно Хишћанству. Римокатолицизам као институција и његова државом изманипулисана протестантска деца, образују не толико цивилизацију, колико секуларизацију. Институционално Западно хришћанство у савезништву са овим светом нераздвојно је секуларно.

Чињеница је да институционални ислам такође, носи на својим раменима злочине од преко хиљаду година. Међутим, ако би политика била уклоњена из муслиманског веровања, институционална религија уклоњена од вере, цихад уклоњен од ислама, имали би прилично другачији поглед. Ислам без идеологије, без "исламизма", без фанатизма, без уњетавања, изгледа нам као концепт за поштовање. Уствари, то је оно у шта обични муслимани верују. Али, тада више не би било ислама - већ нечег другог - сродног хришћанству. Ислам као институција, и његова државом изманипулисана шиитска деца, образују не толико цивилизацију, колико секуларизацију. Институционални ислам је у савезу са овим светом нераздвојно секуларан.

У протеклим годинама, нарочито од 11. септембра 2001. године, много се говорило о "судару цивилизација", у вези са такозваним "хришћанским" (т.ј. у ствари секуларним, Западним) светом и светом ислама. Међутим, истинске цивилизације се не сударају, већ сарађују.

Данашњи муслиманско-западни сукоб није судар цивилизација, већ судар два различита секуларна система, заинтересованих за моћ, територију и природна богатства (нарочито нафту, али такође и воду, све више).

Демони, који живе у празном дому ових секуларних цивилизација, не могу се истерати политичком, војном, економском, или институционалном религијом, било којом од ових, већ духовном. Сваки покушај да се свет организује без духовне визије осуђен је на пропаст, јер не узима у обзир утемељену духовну природу и судбину човечанства. Само онда, када људи почну да говоре о духовном, непоштом са нечистоћом од осталог, почећемо да видимо мир и склад у овом ожалашћеном и помраченом свету, који сада безобзирно жури према свом крају.

Отац АНДРЕЈ Филипс

Саопштење Светог Архијерејског Синода

24. октобар 2008 - 13:44

Свети Архијерејски Синод Српске Православне Цркве, са своје данашње седнице одржане у Патријаршијском двору у Београду, обавештава јавност да је Његова Светост Патријарх српски Господин Павле, на основу члана 111. Устава Српске Православне Цркве, поднео молбу којом због здравствених разлога и немоћи умољава Свети Архијерејски Сабор да му, на своме предстојећем јесењем редовном заседању, 11. новембра 2008. године, одобри повлачење из активне службе.

Свети Архијерејски Синод је ову молбу Његове Светости Патријарха Павла доставио Светом Архијерејском Сабору у надлежност.

Патријарх Павле: Живети по науци Еванђелској свакога дана, часа и минута

Но шта ће чинити други то зависи од њих, то је у њиховим рукама, али шта ћемо чинити ми, у нашим је рукама. Бог очекује од нас, очекују и свети преци наши, да увек поступамо као народ Божији, као људи свесни, који знају шта раде јер има и оних који то не знају, по речи Господњој са крста за оне злочинце који су се под крстом ругали Њему, а Он се молио Оцу: "Оче опрости им, не знају шта раде". Ми дакле, браћо и сестре, да увек будемо они који знају шта раде и да то што треба и радимо и чинимо и по еванђелској науци се владамо. Јер хришћанство јесте то: знање науке еванђелске, науке Господа Исуса Христа и живот по тој науци свакога дана, свакога часа, свакога минута.

Преузето из књиге Живот по Јеванђељу, Патријарх српски Павле, Народна и универзитетска библиотека у Приштини и Арс Либрис, Београд, 1998.

ПАРТИЈАРХ МОЛБУ ПОТПИСАО 8. ОКТОБРА

Митрополит црногорско-приморски Амфилохије изјавио је да је партијарх српски Павле молбу за повлачење из активне службе потписао 8. октобра.

"Нема никаквих сумњи да је молба за разрешење патријарха српског Павла аутентична. Потписана је 8. октобра при патријарховој пуној свести пред свим члановима Синода", изјавио је за "Вечерње новости" митрополит Амфилохије.

Синод СПЦ је прошле недеље саопштио да је патријарх српски Павле поднео молбу да му се на предстојећем Сабору СПЦ 11. новембра одобри "повлачење из активне службе", а своју молбу је образложио здравственим разлозима и немоћи.

Поједине владике су претходних дана изразиле сумњу у аутентичност партијархове молбе да му се дозволи повлачење из активне службе, а владика шабачки Лаврентије је изјавио да сумња у поступак Синода, пошто је здравствено стање партијарха такво да он не може ни да комуницира ни да пише.

Амфилохије је казао да су потпис на ту молбу, поред њега, ставили и патријарх, епископ жички Хризостом, бихаћко-петровачки Хризостом, милешевски Филарет, као чланови Синода и секретар Сава Јовић. На питање зашто вест о молби патријарха није раније саопштена, Амфилохије је рекао да ће молба бити представљена на Сабору 11. новембра и да се Црква својим "ћутањем" држала златног правила патријарха Павла: "Да речи буду трезвене и благе, а докази јаки".

"Очекивати од Цркве да уз новинарске доброше износи своје речи на дневну пијациу на којој се свашта кулује и продаје значило би њено свођење на неодговорну установу", рекао је он.

Митрополит црногорско-приморски је рекао да ће Сабор СПЦ 11. новембра одлучити о томе да ли ће то заседање бити и изборно и додао да је партијарх и раније изражавао жељу да се повуче и да је о томе било речи и на седницама Синода, али да је закључено да треба сачекати.

"Сада је кроз консултације констатовано да патријархову молбу треба прихватити, јер Црква мора да у оваквим тешким временима нормално живи и функционише", казао је Амфилохије.

Говорећи о кандидатима за светосавски трон, Амфилохије је казао:

"Свако размишља према својој одговорности и схватањима, али мислим да прављење било каквих рачуница или могућности утицаја са стране нема неку сврху. Ипак, на крају од три кандидата један се извлачи жребом, тако да ипак Бог одлучује".

На питање има ли сукоба и подела у Цркви око избора новог патријарха, митрополит је рекао да владике нису у свађи. "Црква је увек била демократична. Владике, који су одговорни људи, имају своја мишљења која јавно износе и која се понекад међусобно разликују, али ту се не ради о свађама. Када је у питању доношење одлука важних за Цркву онда то увек бива са пуном одговорношћу", казао је он.

Патријарх српски Павле је од 13. новембра прошле године на Војно-медицинској академији у Београду, а у септембру је напунио 94 године.

29. октобар 2008. Бета

СКРОМНОСТ И ТУМАЧЕЊА

Легенда каже да је један великодостојник Српске православне цркве, распитујући се о томе како се овдашњи ђаци сналазе на постдипломским теолошким студијама у Атини, добио потпуно неочекиван одговор: "Када би наша грчка црква имала пет свештеника као што је ваш Павле, не би се бојала за своју будућности, већ би била најјача црква на свету." Било је то 1957, када се Гојко Стојчевић, у монаштву Павле, бавио новозаветним студијама и питањима литургије...

Пола века касније, јасно је да српска црква није постала најјача на свету, али се испоставило да кратки атински приказ једног бриљантног ђака није био без основа, тј. да је дотични ђак заиста вансеријска личност. Наиме, тадашњем постдипломцу, а садашњем српском патријарху, пошло је за руком оно што није никоме: током последњих петнаест година, постао је и остао подједнако цењен и међу опозицијом и међу властодршцима, и на десној и на левој страни, и међу вернима и међу онима који то нису. Они који га критикују, то чине уз дозу такта и пристojности несвојствену српској јавној сцени; они којима некако није симпатичан, труде се да га не дирају превише, а ником на памет не пада да под знак питања стави његов морални интегритет.

Патријарху, наравно, много тога иде у прилог, пре свега изузетна скромност у приватном животу и исто тако изузетна скрушеност у јавним наступима. Вероватно захваљујући тим двома особинама патријарха Павла многи су склонили да забораве како је баш за његовог управљања СПЦ-ом ова институција себи дозволила да се под њеним окриљем благосиља оружје и у бој испраћају потоње убице, као и то да се њени представници помињу у контексту педофилије, корупције, непримерених националистичких иступа, политичког деловања и осталих марифетлука.

УСПОН СЛАБАЧКОГ: Патријарх Павле рођен је 1914. у славонском селу Кућанци, у земљорадничкој породици. Рано је остао без родитеља – отац је отишао да ради у САД, тамо је добио туберкулозу и "вратио се кући да умре" кад је дечаку било три године, а исто се убрзо догодило и с мајком. Одгајила га је тетка. Схвативши да је дете "врло слабачко", поштеледа га је сеоских послова и тако му омогућила да се школује: иако је мали Гојко био склон "предметима где не мора да се меморише, као што су математика и физика", иако је из веронауке имао танку двојку, утицај родбине је превагнуо и његов коначан избор био је богословија. После Тузле и Сарајева, током Другог светског рата доспева у Београд, где најпре ради на грађевинама, а затим, због слабог здравља, почиње свој монашки живот: "Лета 1945... сам коначно донео одлуку да, оболео на плућима, иако то код мене није била 'отворена туберкулоза', не могу бити свештеник и посветити живот том узвишеном позиву... Свестан,

дакле, да тај позив није за мене, и да, одмалена без родитеља, не могу имати своју породицу, замонашио сам се уочи Благовести 1946. године", испричао је у аутобиографским списима *Без осуда, отворено, очински*. После постдипломских студија у Атини, 21. септембра 1957. изабран је за епископа рашко-призренског – позицију коју ће задржати све до избора за патријарха и на којој ће показати све квалитете "доброг пастира". Иако у том периоду није био познат

широј јавности, бројне биографије и сведоци тврде да је тадашњи епископ водио практично свакодневну борбу за национална права косовских Срба, писао надлежнима, обилазио и најзабаченије цркве и манастире, куцао на врата свима за које је проценио да би могли помоћи у спречавању сукоба. "Гурали су га и изгуривали из аутобуса, да би сатима, на станицама без возног реда, чекао обзирније возаче. Од Призрена до Београда не једном би одседао ноћи у вагонима без прозора, са снегом по седиштима", сликовито је описано у патријарховој биографији коју је ономад објавио часопис "Православље". Од читаве работе, наравно, није било ништа – на писма епископа Павла и његова упозорења да "не можемо више да живимо од арнаутског зулума" нису реаговале ни црква ни држава.

Како било, после 33 године косовских мука, Павле се из Призрена преселио у Београд: 3. децембра 1990. изабран је за патријарха Српске православне цркве. Избор, међутим, није прошао баш глатко. Пре свега, обављен је за живото претходног патријарха Германа и то без његове сагласности. (До дана данашњег, плету се и расплићу теорије завере базиране на чињеници да су петорица виђенијих лекара ВМА потписала оцену да Герман више није у стању да обавља сложене црквене дужности, а на основу које су архијереји одлучили да бирају новог патријарха.)

Његова Светост патријарх српски Павле

Осим тога, његово име се нашло на листи кандидата тек у деветом кругу гласања. Све до тог круга, довољан број гласова за улазак на листу добила су свега два кандидата, а тек у деветом "цензус" је прешао и епископ рашко-призренски. После тога, по такозваном апостолском начину бирања, коверте са именима тројице кандидата стављене су на Јеванђеље, најстарији присутни великодостојник их је промешао и потом "извукао" данашњег патријарха. "Моје су снаге слабе, то сви знате. Ја се у њих не надам. Надам се у вашу помоћ, кажем и понављам, у помоћ Божју којом ме је он и до сада држао. Нека буде Богу на славу и на корист његовој цркви и нашем напаћеном народу у ова тешка времена", рећи ће тада нови, 44. патријарх СПЦ-а. Истом приликом, констатоваће и да "ми немамо никакав програм патријаршијске делатности, наш програм је Јеванђеље Христово". У годинама које су следиле, заиста ће се показати да правог програма није било, да се црквена политика

прилагођавала актуелним дешавањима и да је та ситуација многим одговарала.

ГОЛЕШ ПЛАНИНА: Само шест дана по избору новог патријарха, одржани су и парламентарни избори у Србији, а Сабор СПЦ-а је том приликом позвао грађане да гласају за оне који су "истински верни Богу и роду", а не за оне "који много обећавају". Да ли је и колико сам Павле стајао иза овакве формулације није познато, али је чињеница да су после избора односи Цркве и еспеесовске гарнитуре били складни. У једном интервјуу за "Сведок" владика Иринеј објасниће да се Црква пре свега надала повратку своје имовине, али да су се "врло рано у Сабору и Синоду чули гласови да је то обмана". "Врхунац је био када је Милошевић позван у Сабор 1991. године, заједно са Миланом Бабићем из Книнске крајине. У међувремену је међу њима пукла тиква и нису хтели да се састану. Милошевић је дошао на Сабор и био замолан да каже како види ситуацију непосредно пред ратове. Умео је да буде фин, говорио је са доста оптимизма... На то је устао владика Атанасије и, онако на свој начин, питао: 'Докле ћете да нас заводите за Голеш планину?' Очекивао сам да ће патријарх

посматрачу било више него довољно за закључак да Црква и њен вођа прећутно доприносе опстанку Милошевићеве машинерије. Чињеница да је патријарх истовремено примао и представнике опозиције и писао Милошевићу да ослободи Вука Драшковића 1993, некако је била у сенци фотографије на којој Радван Караџић љуби патријархову руку, снимака сусрета с брачним паром Милошевић-Марковић, као и бројних артефаката којих би многи у Цркви, пре свега сам патријарх, могли да се постиде. Примера ради, остала је забележена божићна посланица из 1995. у којој патријарх између осталог поручује: "Многе мајке које нису желеле да имају више од једног детета, данас чулају косе и горко ридају над изгубљеним јединцима у овим ратним сукобима, проклињући зато често Бога и људе, али при том заборављајући да оптуже и себе што нису родиле још деце да им остану као утеха."

Оно што ће такође остати забележено јесте чињеница да је Жељко Ражнатовић Аркан у време своје највеће славе, као командант Српске добровољачке гарде, изјавио да му је "врховни командант" управо патријарх. Иако је већ тада сваком (ко је то желео да зна) било јасно

Патријар Павле са архијерејима Светог Архијерејског Сабора у манастиру Пећка Патријаршија 2006. године

Павле можда мало смирити насталу ситуацију, али он је оћутао и само рекао: "Господо, завршили смо разговор", испричао је Иринеј, констатујући да је "то био крај" и да су се тада "Милошевић и Црква разишли". Просечном посматрачу то ипак није изгледало баш тако. Патријархов позив студентима да се разиђу с платоа код Теразијске чесме 1991, мање-више редовни сусрети са Слободаном Милошевићем и његовим сарадницима, отворена подршка руководству "прекодринских" Срба, саопштења која су само између редова могла бити схваћена као антирежимска... све то је објективном

чиме се Аркан заправо бави, патријарх је објаснио да не зна у "коме је смислу Аркан то мислио пошто се ја не разумем и не мешам у политичке ствари", али и оценио да је "тај млади човек вероватно само мислио да треба да се руководи духовним, еванђеоским принципима". Нешто касније, упитан да објасни овакав став, посебно имајући у виду Арканов криминални "бекграунд", патријарх је за "Дугу" у децембру 1992. истакао како "Црква поздравља покајање и преобраћење... људи који су у стању да снагом воље превазиђу своје недостатке". Колико год то било необјашњиво, још је чуднија прича с

фамилијом Карић – осим што је познато да је патријарх био радо виђен гост на славама ове династије, познато је и да је Богољуб К. био нека врста посредника између патријарха и породице Милошевић-Марковић. Према хроници Славе Ђукића, Карић је чак "аранжирао" сусрет Мирјане Марковић с патријархом 27. марта 1996. и био учесник разговора ("што је изостављено из саопштења за штампу"). Исти извор каже да је Карић хтео да телевизијске камере забележе "ову посету једне комунисткиње највишој црквеној власти". Но, патријарх је то одбио уз вапај: "Не, сине Богољубе, једва је и ово прошло, а и сад је велики пост."

ДУГ ПУТ ДО КРАЈА: Све до 1995, црквени великодостојници углавном су ћутке одобравали патријархову политику "ни тамо, ни овамо". Тада, међутим, поставило се питање ко ће у Дејтону заступати српску страну; када је та улога поверена Милошевићу,

Патријарх Павле са председником Србије Тадићем

патријарх је пристао да читаву ствар овери својим потписом, а све је завршено правом побуном у епископату и Синоду. Како су у то време известили неки медији, "најмање десет епископа позвао је патријарха да напусти свој положај", Синод је саопштио да патријархов потпис "сматра неважећим", а Сабор СПЦ-а је са своје стране објаснио да "недавни потпис Његове светости патријарха српског на договору представника Републике Србије, односно Југославије, и Републике Српске ни у ком случају не значи да он лично, или Црква уопште, стоје иза конкретних иницијатива потписника". У преводу, ни лук јели, ни лук мирисали. Мало после ове бруке, патријарх ће примити Мирјану Марковић са све Богољубом, што би за неког неупућеног било знак да су патријарховом мандату дани одбројани.

Међутим, Павле ће се на јавну сцену вратити у пуном сјају непуних годину дана касније: водећи светосавску поворку, патријарх је "пробио" вишедневни полицијски кордон у Коларчевој улици који је обележио студентске протесте 1996/97. Заиста дирљиву сцену десетина хиљада људи који у апсолутној тишини иду ка храму Светог Саве тог магловитог јануарског јутра забележили су сви могући и немогући медији, слика је заиста доказивала ону чувену "Београд је свет", а патријарх је заиста изгледао као "светац који хода", како га поезији склони новинари обично називају. Но, ни у овом случају ствари нису онакве какве изгледају. Пре свега, кордон није пробио патријарх – после силних најави светосавске литије, полицајцима је наређено да се разиђу пар сати пре него што се појавио Павле, што знају сви они који су дежурали у Коларчевој у такозваној гробарској смени од два до шест ујутро. Патријарх је само, модерним језиком речено, побрао (политичке) поене и коначно учинио оно што се од њега годинама очекивало: први пут се отворено супротставио Милошевићу.

ЗАБЛУДЕ И ДЕТАЉИ: Но, ни ту није био крај о коме је ономад причао владика Иринеј. Упркос честим гласовима о томе да је Црква почела да се залаже за хитне демократске промене, упркос томе што су се баш у Патријаршији 9. августа 1999. састали сви представници опозиције, патријарх је те године присуствовао прослави Дана Републике коју је организовао Милошевић и том приликом му честитао. Милошевићу ненаклоњени грађани били су згранути, владика Артемије поручио је патријарху да "учвршћује расклиматани престо Упропаститеља", а патријарх је свима (преко митрополита Амфилохија) објаснио да је "био доведен у заблуду јер су му рекли да је реч о празнику јединства Србије и Црне Горе" (!?) Милошевић ће се патријарху захвалити тако што ће бити једини државни функционер који му неће честитати Божић 2000, а девет месеци касније овај ће му коначно узвратити тражећи од њега оставку. Дан пре избора на којима ће Милошевић изгубити власт, 23. септембра 2000, патријарх је у интервјуу за грчку "Елефтеротипију" истакао како су дотадашњи председник и његов режим "једини одговорни за ову катастрофу", али и да "Свети синод СПЦ-а од 1992. тражи промену". И ту је заиста био крај.

После смене власти у Србији, патријарх се опет редовно састајао с представницима власти, био редован гост различитих манифестација, у божићним и ускршњим посланицама позивао на смирење политичких страсти и борбу против беле куге, али и фигурирао у све чешћим причама о сукобу унутар СПЦ-а. После неукусних оцена о "новом човеку" у ускршњој посланици 2003. (месец дана после убиства Зорана Ђинђића), појавила се теза о томе да је посланица заправо фалсификована. После скандалозног наступа Амфилохија Радовића над одром убијеног Ђинђића, објашњавано је како је Амфилохије самоиницијативно испричао то што је испричао. После освећивања приватне клинике "Острог" у присуству Милована Бојића и још неких "заборављених асова" Милошевићеве ере опет су се појавиле хипотезе о наводном утицају који одређени "радикални црквени елементи" имају над нејаким патријархом. После присуства патријарха на манифестацији Српске радикалне странке током које је приказан филм о злочину над Србима, као одговор на филмове о злочину у Сребреници, објашњења нису ни била потребна: навикнута на патријархове све чешће гафове, јавност се опет задовољила чаршијским причама о утицају "других" или "неупућености" Павловој.

Ту, заправо, долазимо до већ поменути личне скромности патријарха Павла: немали је број чланака и књига, као и јавних расправа, у којима се посебно истиче да патријарх, "иако има службено возило", упорно користи градски превоз или иде пешице, да сам поправља своје ципеле и крпи мантију, да му соба личи на монашку келију, да једва шта једе... укратко, да је "живи светац". Као такав, патријарх заиста одскаче од своје средине: у контексту Србије (током протеклих петнаест година орезле у све замисливе врсте неморала), баш као и у контексту овдашњег свештенства (у најмању руку сумњивог морала), личност патријарха Павла заиста одскаче и импресионира. Толико да се већ по инерцији заборављају историјски и нешто свежији "деталји" који би му се и те како могли замерити. Једног дана, међутим, вероватно ће се наћи неки озбиљан историчар који ће поставити питање о његовој правој улози у Србији деведесетих (и после), о разлозима који су га водили да учини овај или онај потез, о последицама његовог ћутања или дипломатских формулација у времену када је дипломатија била депласирана.

У тренутку писања овог текста (уторак 20. децембар) патријарх Павле налази се на лечењу у Војномедицинској академији због лакше повреде кука, а већ су га посетили највиђенији, најважнији и најмоћнији. Из штампарије тек што је изашла његова најновија биографија, а многи грађани жељно очекују шта ће им "живи светац" рећи поводом предстојећег Божића. За свођење рачуна свише је рано.

Tamara Skrozza и Документациони центар "Време"

САМО ПАТРИЈАРХ ПАВЛЕ ОДЛУЧУЈЕ О ПОВЛАЧЕЊУ

Да ли ће СПЦ други пут заредом направити преседан и за живота постојећег бирати новог патријарха? Судаћи по изјави епископа нишког Иринеја (Гавриловића), могућност да у новембру на Светом архијерејском сабору буде изабран 45. поглавар Српске цркве никада није била већа.

„Патријарх је сада у другачијој ситуацији, у 94. години, и прилично је везан за постељу. Ја верујем да он размишља о повлачењу. Ствар је Сабора да ли ће то прихватити или ће донети одлуку да обавља дужност патријарха док је жив”, рекао је владика нишки Иринеј агенцији Бета.

Епископ нишки је веома уважаван у Српској цркви и, осим тога, близак је и патријарху Павлу, тако да ова његова опрезна изјава, ипак, наговештава покретање изборног процеса у СПЦ.

„Могуће је да део епископата који се залаже за промене на челу СПЦ заправо преко владике нишког припрема вернике и јавност о неопходности избора новог патријарха. Када то каже владика Иринеј, који се раније и сам противио патријарховом повлачењу, онда то нешто сигурно значи”, незванично поручују из Српске патријаршије.

Живица Туцић, уредник Верско-информативне агенције, каже да је добро што се о овом питању огласио неко из епископата, али додаје да није сигуран да ће до почетка сабора 11. новембра архијереји постићи консензус о потреби да се СПЦ добије новог поглавара

„Не верујем у те приче да је патријарх већ поднео оставку. Ако и постоји неки папир тешко да би неко поверовао у аутентичност таквог документа. Уколико на почетку сабора не дође до поделе о том питању, требало би да се изабере делегација која би отишла до патријарха да види да ли он хоће да се повуче”, каже Туцић, који сматра да је СПЦ требало и раније да добије новог поглавара, како би успешно могла одговори на све веће изазове с којима се суочава наше друштво.

Др Миодраг М. Петровић, стручњак за црквено право, истиче да је

увршћивање праксе по којој се за живота патријарха бира други поглавар супротно канонима и штетно за цркву, јер је срозава на ниво постојећих световних институција у држави.

„Могу председници владе, министри и директори да подносе оставке, али не и патријарх. Нема канона који то оправдава, ако има нека наведу који је. Болест поглавара, било дужа или краћа, не може бити повод за његово повлачење. Постоје канонска правила која говоре о кривици архијереја на основу којих због одступања од догматског учења или нарушавања црквеног поретка могу бити опозвани, али не и она која говоре о пензионисању или повлачењу са епископске катедре”, каже Петровић.

У појединим црквеним круговима има различитих размишљања због чега се поново форсира прича о избору новог патријарха. По мишљењу једних, на тај начин се у други план гурају други проблеми у цркви као што су начин служења свете литургије око којег постоје озбиљна спорења, или однос према начину обнове порушених светиња на Косову и Метохији. Има оних који сматрају да се и држави жури да црква што пре изабере новог поглавара

како би се нови патријарх својим ауторитетом јасније определио за европске интеграције.

Пут за избор патријарха Павла 1990. године између тројице кандидата омогућила је Војномедицинска академија. Његов претходник патријарх Герман је после пада и прелома кука 1989. године дуго био на лечењу у овој установи. Током лечења здравље му се погоршало и конзилијум је делегацији СПЦ саопштио „да садашње здравствено стање, поодмакло животнo доба и дужина трајања лечења показују да Његова светост патријарх српски Герман више није у могућности да

КАКО СЕ БИРА ПАТРИЈАРХ

По Уставу СПЦ патријарх се бира на изборном Светом архијерејском сабору који укључује и активне викарне епископе и то најкасније у року од три месеца откад се упразни патријаршијски престо. Патријарх се, по члану 42. Устава СПЦ, бира између активних епархијских архијереја који управљају епархијом најмање пет година. На Сабору мора бити присутно најмање две трећине епископа. Одсутни архијереји могу овластити друге епископе да уместо њих гласају, с тим да један владика може бити опуномоћен само за један глас. Тајним гласањем и апсолутном већином бирају се тројица кандидата. По члану 43. црквеног устава жребом се од тројице кандидата који су добили највише гласова бира патријарх. Свечано устоличење је дан касније у Саборној цркви у Београду, а накнадно у Пећкој патријаршији.

обавља своју високу дужност”.

Патријарх Павле је скоро годину дана у болници, али из ВМА овог пута не стижу наговештаји да би уочи сабора могли да изађу у јавност са сличним саопштењем као 1990. године.

Миленко Пешић

ПАТРИЈАРХ ПАВЛЕ ЛЕЖИ ОКРУЖЕН СА ШЕСТ ИКОНА

Свештеници који долазе свако јутро да причесте патријарха Павла не носе свој молитвеник. На сточићу с леве стране, одмах када се уђе у болничку собу је патријархов молитвеник и Свето писмо. Све што је свештенику потребно за причест патријарха српског господина Павла. И тако патријарху почиње сваки дан. С поздравом свештеника: „Помаже Бог”, и његовим одговором: „Бог помогао”. А потом молитва и причест.

Овако о болничким данима Патријарха Павла за „Блиц” сведоче свештеници који га често посећују.

На зиду болничке собе је икона Лазарева субота, патријархова крсна слава. Али и повећи портрет патријарха српског. Скорашњи дар, од како је у болници. У соби је

укупно шест икона. Међу њима Богородица и Господ. Кажу они који знају патријарха: „Као и његова келија у Патријаршији која није претрпана. Скромно”.

Десно од сточића на коме се припрема све за причест и чита молитва је патријархов кревет. У соби је и већи сто, покретна фотеља. О патријарху брину два лекара и сестре. Али га послужује и неки од монаха који су непрестано поред Његове светости.

Патријарх не може сам да се креће и дан проводи седећи у кревету, а најчешће у фотељи. До ње... Полако уз помоћ монаха. Међутим, и даље повремено чита.

- Додајте ми молитвеник - затражи током дана. Чешће му монах чита.

Свештенство које обилази патријарха сведочи за „Блиц“ да, када га здравље добро служи, повремено сам почне да пева - тропаре. А онда му се придруже они који се затекну. - Патријарх најчешће пева тропар Преображењу, али и своје славе. За патријарха сви који га знају кажу да је искрени молитвеник. И данас у болесничкој соби, он се помоли пре и после јела и обрадује се када му у посету дође неко драг.

- Али уме и да избегне разговор са онима са којима тог тренутка не би причао. Направи се мало, право да вам кажем, као да слава - каже један од посетилаца патријарха Павла.

Питамо га о чему патријарх прича?

- Најрадије се сећа старих дана и понекад цитира апостола Павла - каже наш саговорник.

Немамо информација о томе колико је патријарх у стању да прати све оно што се у јавности поводом његовог статуса ових дана пише и прича. Ван Војномедицинске академије, и даље се у јавности нагађа да ли је потпис на патријарховој молби за разрешење аутентичан. Владика нишки Иринеј изјавио је јуче за „Блиц“ да је патријарх Павле неколико дана пре објављивања његове молбе у јавности лично у разговору са члановима Синода потврдио своју вољу да буде разрешен ове функције.

Он овим одговара на сумње које су протеклих дана у јавности износиле поједине владике, алудирајући на то да патријарх можда није сам потписао молбу за разрешење.

- Имам информацију да је прихватио разговор са члановима Синода и да им је лично саопштио своју одлуку. Не знам да ли је он потписао молбу или не, али и усмена реч има снагу писане речи. Он је ту своју

жељу изрекао са пуном свешћу и сазнањем и ја у то не сумњам - казао нам је јуче владика нишки Иринеј. Према Уставу СПЦ, када се врховни поглавар повуче, Сабор је дужан да у року од три месеца изабере новог. У овом случају, ако Сабор 11. новембра усвоји патријархову молбу, нови поглавар би требало да буде изабран најкасније до 11. фебруара. Међутим, познаваоци односа у СПЦ тврде да није логично очекивати да се избор новог поглавара тако

дуго пролонгира. У сваком случају, оставком патријарха Павла СПЦ неће остати без вођства и Црквом ће у случају и да се избор одужи руководити Синод, као и претходних месеци.

- Теоријски је могуће и да нови патријарх буде изабран већ 11. новембра када је заказан редовни Сабор СПЦ. Када Сабор констатује да је поглавар донео одлуку да се повуче и усвоји је, може одмах да се пређе на избор новог ако расположење међу владикама буде такво. Када је биран патријарх Павле, Сабор је у истом дану усвојио лекарски налаз да

патријарх Герман није више у могућности да обавља дужност поглавара, затим је делегација отишла на ВМА у посету Герману, а када су се вратили, увече су изабрали новог патријарха. Тада је то, међутим, била формалност јер међу владикама није било конфликта. Сада нико не може унапред рећи када ћемо добити новог поглавара - каже за „Блиц“ Живица Туцић, уредник Верско-информативне агенције.

У предвиђању датума када би могао бити изабран нови патријарх свакако треба имати на уму да владике пре гласања морају да разреше недоумице око тога ко све има право гласа, а ко и право избора. Како је „Блиц“ већ писао, поједине владике ће тражити да право гласа имају сви архиепископи из Православне охридске архиепископије, али је највероватније да би право да бира али не и да буде биран могао имати само владика Јован. Питање је такође да ли пензионисане владике, на пример бивши владика захумско-херцеговачки Атанасије, има право да буде биран за патријарха. По Уставу СПЦ, изборној седници морају да присуствују две трећине чланова Сабора, а према рачуници која укључује владике из Македоније, право гласа би имало 45 епископа. Они ће бирати, како у Патријаршији рачунају, између 35 кандидата који имају владичански стаж дужи од пет година.

Блиц, 28.10.2008

„ДОБРО ЈЕ, УВЕК ЈЕ ПОРЕД ЊЕГА НЕКО ИЗ ЦРКВЕ”

Јуче смо покушали да посетимо патријарха Павла који већ скоро годину дана лежи у ВМА и уверимо се како је поглавар СПЦ. Посета је била ненајављена, а ни Патријаршија није питана за дозволу. Долазак на 13. спрат ВМА протекао је без проблема. Са бомбонама у руци, свима је било јасно да идемо некое у посету. Већина обичних смртника не зна да се апартмани, резервисани за угледне болеснике, налазе у једном крилу ВМА у који се не може ући без шифре за отварање аутоматских стаклених врата. Дакле, позвонили смо, а врата је отворила веома љубазна медицинска сестра иза које се отворио дугачак и празан ходник, из кога се улази у болесничке апартмане.

- Не можете ненајављени код патријарха, само уз одобрење из Патријаршије. Ни чоколаду не примамо, не могу да узем ништа што долази споља - рекла је медицинска сестра.

- А како је патријарх, шта ради?

- Сада слава, а ускоро ће ручак, па ћемо да ручамо. Добро је, увек је поред њега неко из Цркве - кратко ће сестра док се врата аутоматски затварају малтене после сваке њене изговорене речи, тако да она мора увек изнова да их отвори.

ПАТРИЈАРХ ПАВЛЕ И НАСЛЕДНИЦИ

У Саборној цркви у Београду, неком приликом, када је већ увелико почео да побољева, патријарх Павле је служио литургију. Саслуживао је један од владика који се тога дана затекао у престоном граду, а којег, иначе, бије глас да има велику жељу да се заодене белом паном (да постане патријарх). У току службе овај се тако занесе да заборави да је ту Његова светост, па поче да служи као да он начелствује. Патријарх Павле га тихим гласом упозори: “Нека, брате (...), ја сам ту!”

Има их више који би желели, и то што пре да заузму Павлово место. Још од 1997. године, када се нешто озбиљније разболео и када се услед тога нашао у београдској болници “Свети Сава”, поједине владике (један од њих који је тада био међу најгласнијима у том захтеву већ одавно није међу живима), с времена на време, потегну питање избора новог патријарха. Последњих година, што је патријархово здравље бивало све крхкије, такви захтеви су учестали. И то готово пред свако заседање Светог архијерејског сабора Српске православне цркве, који има редовно годишње заседање у мају, али се последњих година, због “ванредних прилика”, убичајило да има и своје јесење заседање.

Докора се није знало да ли ће ове јесени бити сабора. Сумње да ли ће до њега уопште доћи, код оних који су упућени у црквена збивања, подстакле су и проређене седнице Светог архијерејског синода СПЦ (“црквене владе”). Синод је заседао 26. августа, његова следећа седница заказана је за 30. август, но она тада из неког разлога није одржана; десило се то тек 9. септембра. Потом је седница Синода заказана за 25. септембар, па за 29. септембар. Али, ни у једном од ових термина она није одржана. Четворица владика који уз патријарха Павла чине Синод у садашњем сазиву (митрополит црногорско-приморски Амфилохије и епископи жички Хризостом, бихаћко-петровачки Хризостом и милешевски Филарет) састали су се тек 2. октобра у Сремским Карловцима, а онда 8. октобра у Београду, када је утаначен договор да се за 11. новембар закаже скуп свих владика – заседање Светог архијерејског сабора СПЦ.

Претходно заказивање, па отказивање седница Синода неки су тумачили као немогућност постизања договора да ли да се закаже или не закаже седница Сабора и да ли треба потезати питање избора новог патријарха.

Откад је заказано заседање Сабора, само ретки су могли “у поверењу” чути да ће се ићи на избор новог патријарха. Мало по мало вест је стигла и до медија. Тако, дневни лист који ће се касније показати као најобавештенији у овој ствари (“Блиц”), 16.

Древно седиште српских патријараха - Пешка Патријаршија

октобра пише: “Упркос настојању да се по сваку цену до 11. новембра, за када је заказано јесење заседање Светог сабора, издејствује оставка патријарха Павла како би се редовно заседање претворило у избор за новог поглавара, писмене сагласности Његове светости о повлачењу са трона СПЦ нема”.

Да су таква “настојања”, да се “издејствује оставка патријарха Павла” сасвим озбиљна, постало је јасно када је објављена изјава епископа нишког Иринеја, у којој каже како он “верује да

патријарх Павле размишља о повлачењу” са чела Српске православне цркве, због свог здравственог стања. Ова изјава имала је утолико већу тежину што долази од владике који ужива највеће поверење патријарха Павла. Када је пре две године патријарх намеравао да се повуче са највише црквене дужности, он је имао у плану, а то је и другим блиским сарадницима рекао, да за свог заменика (до избора новог патријарха) предложи управо владикау нишког Иринеја. Патријарха су тада убедили да се не повлачи, па није ни дошло до постављања његовог заменика.

Иринејеве речи су наишле на велики одјек, иако је то био само његов лични закључак. У изјави за НИН владика Иринеј каже да је патријарх Павле њему лично пре годину и по дана рекао како има намеру да се повуче, па је он на основу тога и садашњег здравственог стања поглавара СПЦ, с обзиром на то да се већ годину дана налази у болници, изјавио да “верује да патријарх и сада размишља о повлачењу”.

“Патријарх је свестан својих дужности и својих обавеза, а није у могућности да их обавља. Њему је интерес Цркве изнад свих других интереса, па је сасвим нормално да у таквој ситуацији размишља о повлачењу... То је ствар његове слободне воље, коју ће Сабор, верујем, прихватити”, образлаже епископ нишки Иринеј.

Само дан после Иринејеве изјаве поменути дневни лист пише, цитирајући неког “из добро обавештених кругова у Патријаршији”, да је патријарх “поднео оставку 12. октобра на законит начин и пред законитим телом, што значи да је то учинио пред целим Синодом” и да је она потом заведена у архиви Патријаршије.

Објављено је то у дану када је одржавана нова седница Синода (24. октобра). Истог тог дана, после синодске седнице, митрополит Амфилохије појављује се пред новинарима, с написаним саопштењем, које дословце гласи:

“Свети архијерејски синод Српске православне цркве, са своје данашње седнице одржане у Патријаршијском двору у Београду, обавештава јавност да је Његова светост патријарх српски господин Павле, на основу члана 111. Устава Српске православне цркве, поднео молбу којом због здравствених разлога и немоћи умољава Свети архијерејски сабор да му, на своме предстојећем јесењем редовном заседању, 11. новембра 2008. године, одобри повлачење из активне службе.

Свети архијерејски синод је ову молбу Његове светости патријарха Павла доставио Светом архијерејском сабору у надлежност.”

Новинари су тада замољени “да не постављају питања”, па је остало нејасно када је то патријарх поднео наведену молбу. То није могло бити 12. октобра, како је објављено, јер тога дана (била је недеља) чланови Синода не да нису били у Београду, него већина њих није била ни у Србији. Као ни претходна три и потоња четири дана. Од 9. до 16. октобра у Цариграду се одржавао један велики хришћански скуп, којем су испред Српске цркве присуствовали митрополит Амфилохије и епископи бихаћко-петровачки Хризостом и бачки Иринеј (Амфилохије се вратио два дана раније), док је епископ жички Хризостом тих дана боравио у Аустралији.

То је био само разлог више да се посумња да ли је та патријархова молба, заиста – његова! Доведена је у сумњу њена

аутентичност, и од самих појединих владика. Неки од блиских патријархових сарадника посумњали су у аутентичност самог потписа. Сматра се да је испод молбе написане и донете патријарху само да прочита стављен његов факсимил, који се чува у канцеларији Синода. Многи су пожелели да лично виде тај документ... Али, он је до даљњег остао недоступан за ширу јавност; што је донекле и разумљиво, док се са њим претходно, на сабору, не упознају они који о њему одлучују, владике...

Пошто је, као и обично кад год се помене избор новог патријарха поред живог Павла, дошло до великог одјека у јавности, из Синода је на адресе владика послата информација о “патријарховој молби”, уз братску препоруку да до заседања Сабора не би требало давати никакве изјаве, јер се тако, наводно, уноси забуна у народ.

Сумњичења нису престајала, па је митрополит Амфилохије морао поново да се огласи: “Нема никакве сумње да је молба за разрешење патријарха Павла аутентична. Потписана је 8. октобра при патријарховој пуној свести пред свим члановима Синода. Потпис су на ову молбу ставили патријарх, епископ жички Хризостом, бихаћко-петровачки Хризостом, милешевски Филарет и ја, као чланови Синода, и секретар Саво Јовић.”

Ни то за оне који сумњају није довољно. Питају се: зашто нико други није присуствовао овом потписивању?! Конкретно, наводи се да је и сам монах Методије који чува патријарха удаљен из болничке собе када су чланови Синода били код Његове светости. Такође, да ту у то време није било никог ни од болничког особља...

С друге стране, стижу упозорења да није у реду да се сумња у оно што је саопштила “црквена влада”.

Али, до таквих размимоилажења сигурно не би дошло да је одмах саопштено онако како јесте, да није остављено места нагађањима и да није било тога да се каже једно, па друго...

Све то створило је простора да се у целу ову причу уплете политика. А може бити да је од ње и све потекло. Има оних који сведоче како су се код њих поједини високи представници власти распитивали ко би могао да буде будући патријарх, али и да отворено изнесу своје жеље, па и спремност да помогну да се изабере неко од млађих владика. Упире се и на једног министра, са три држављанства, да је, како сведоче, ишао у обилазак појединих владика или их у Београду изводио на ручак, успут сугеришући како би добро било да за патријарха буде изабран неко од млађих владика, оних који разумеју и који би могли да се уклопе у савремене токове, а кога би на крилима носили старији духовни горостаси...

Многи су у томе, пре других, препознали младог (40 година) и виспреног владика захумско-херцеговачког Григорија. Можда и због, како се сматра, његове блискости са премијером Републике Српске Милорадом Додиком, који, опет, има добре односе са владајућом Демократском странком Бориса Тадића у Србији.

Отвореног распитивања из врха државне власти било је и за могућност да се бира Иринеј (Добријевић), епископ аустралијско-новозеландски, који је тек пре неку годину, по доласку из Америке, где је рођен и чије држављанство има, добио владичански чин. Али, испоставило се да је то немогуће, пошто не испуњава један

од основних формалних разлога: нема још неопходних пет година проведених на дужности епархијског архијереја. (Неки, да ли из шале или из збиље, кажу како им је из власти речено да за њих то није никакав проблем – држава ће докупити стажа колико је потребно!)

Такав “избор” будућег патријарха никоме ко држи до себе није по вољи, поготово старијим владикама. Зато је и логично очекивати да то буде контрапродуктивно, па се може десити, највише управо због тога, да на предстојећем заседању Сабора и не дође до од неких толико жељеног избора. А ако и дође, тешко ће бити да се изабере тројица владика који ће ући у тројну кандидатуру, а од којих ће неко жребом – Божјом вољом – бити изабран (извлачењем једне од три коверте) за патријарха. Јер, да би неко ушао у тројну кандидатуру неопходно је да га подржи више од половине владика, а то значи да има најмање 21 глас.

Настала ситуација подстакла је и разне медијске “анализе” стања у Цркви. Тако, владике се сврставају не само на млађе и старије (при чему године старости нису одлучујуће), него и на реформисте и конзервативце, на новотарце и старинце... сугеришући при том да су управо млађи, реформисти, односно новотарци, ти које треба подржати, јер, сматра се, они живе у духу свог времена, нису толико сумњичави према ономе што долази са Запада...

И – ето још једног разлога због којег “обележене” владике имају разлога да буду незадовољне.

У ту групу владика често је сврстан и сам патријарх Павле. Али, свако ко га иоле познаје, зна да је он модернији и од оних који су много млађи од њега. Њему ништа није страно што може да продуби веру и човека духовно уздигне.

На помен могућег избора новог патријарха док је садашњи још у животу, често се указује и на онај чисто људски фактор, да је то – грехота према патријарху Павлу, да се тако вређа његова личност, јер црквени поглавари се свуда у хришћанском свету бирају доживотно. Међутим, поједини “аналитичари” и тобожњи “познаваоци црквених прилика” то правдају практичним разлозима. Као кључни аргумент потезе се да је и оснивач Српске цркве Свети Сава за време земаљског живота предао свом наследнику Арсенију Сремцу дужност архиепископа. Тај аргумент потезе и митрополит Амфилохије.

Међутим, др Миодраг Петровић, велики стручњак за црквено право и данас најбољи познавалац живота Светог Саве, противи се таквом повлачењу паралела. Каже да је Свети Сава пре одласка у Свету земљу из виших црквених интереса предао дужност:

“Свети Сава је ишао бар један корак испред догађаја. Он је ради виших духовних, мисионарских циљева отишао на далек и неизвештан пут – иде се кроз арапски свет, остаје цео Васкршњи пост на Синају, сваке суботе служи Литургију на врху Хорива... Он је једноставно схватио да је то ризичан, али по Цркву користан пут, иде да донесе реликвије и друго што је потребно, али он има и предосећај да може да се догоди да се са тог пута не врати, као што се и није

Патријар Павле са архијерејима Светог Архијерејског Сабора у манастиру Пећка Патријаршија 2006. године

вратио. И ту нема никаквог поређења са садашњом ситуацијом. Сава се није повукао због болести. Патријарха Германа су сменили кад су добили лекарско уверење, што је било погрешно. И Павле је погрешно што се прихватио дужности у таквој ситуацији... Али, сада се устаје у одбрану да се то не претвори у обичај. У црквеном праву постоји правило – оно што ретко бива не може бити закон." Још одраније се могло чути да је из појединих помесних православних цркава сугерисано да се за Павловог живота не бира нови патријарх. Учињен је преседан док је Герман био жив, сада ако се исто понови док је Павле жив, преседан се учвршћује као правило. Православна црква је – једна, па оно што се дешава у једној помесној цркви, одражава се и на живот других православних цркава. Знано је да Павле није желео да буде патријарх, и да се томе одлучно супротстављао. Када је те 1990. године на Изборном сабору неко од владика наглас предложио да тадашњег епископа рашко-призренског Павла бирају као трећег кандидата за будућег патријарха, он је одмах изашао и, попут каквог старозаветног пророка, баацио се на под испред свих владика, молећи их да њега не бирају. Али, браћа архијереји нису га послушали, изабрали су га да уђе у тројну кандидатуру. А потом је, апостолским жребом, изабран за 44. патријарха српског. Али, и поред тога, пазио је да не повреди достојанство свог претходника на светосавском трону. Иако је патријарх Герман био у коми, кад год је одлазио код њега у посету, у

болницу, скидао је патријаршијске инсигније и белу пану. Због тог тадашњег српског "двојства", у непагодну ситуацију доведени су и поглавари других помесних православних цркава. Нико од њих није дошао на устоличење патријарха Павла. Вероватно су били у дилеми како да присуствују устоличењу црквеног поглавара, поред његовог живог претходника. Такође, нико од њих није дошао ни на сахрану Германа (који се упокојио непуних девет месеци после развлашћивања од патријаршијске дужности). Поглавари су вероватно опет били у дилеми како својим присуством на сахрани да одају почаст која припада патријарху, поред другог живог патријарха.

Колико такве ситуације могу бити непријатне видело се и у Грчкој, после војног пуча, седамдесетих година прошлог века. Када је војна хунта преузела власт у држави, она је свргла и тадашњег архиепископа атинског и све Јеладе, и поставила свог човека. А када је отерана војна хунта, Црква је изабрала поглавара по својој вољи, тако да су неко време у Грчкој била "три архиепископа". Саопштење Синода Српске цркве да је патријарх Павле поднео молбу да му се одобри повлачење из активне службе наишло је на велики одјек у хришћанском свету. А то је само још један доказ колико велики угледа ужива патријарх српски Павле.

Како ће бити ономе ко на црквени трон стане после њега?

Јован Јањић, НИИ, 31. октобар 2008

ОДЛАЗАК ПАТРИЈАРХА ПАВЛА

БЕОГРАД – Његова светост патријарх српски Павле поднео је молбу Светом архијерејском сабору Српске православне цркве да му одобри повлачење из активне службе из здравствених разлога и због немоћи, саопштила је Српска православна црква. О његовој молби обавештен је Свети архијерејски синод СПЦ, који је молбу проследио Светом архијерејском сабору, као једином надлежном да по њој поступи.

Молба патријарха Павла биће размотрена на на редовној седници Сабора СПЦ, који је заказан за 11. новембар.

– Свети архијерејски сабор СПЦ редовно ће заседати 11. новембра, а да ли ће прерасти у изборни биће одлучено на почетку заседања – изјавио је митрополит црногорско-приморски Амфилохије, који као најстарији епископ председава Синоду.

И свети Сава се повукао с трона

Патријарх српски Павле од 13. новембра прошле године је на Војномедицинској академији у Београду, а у септембру је напунио 94 године. Према непотврђеним информацијама, он је молбу за повлачење из активне службе упутио још 12. октобра, што се временски подудара с почетком нове серије медијских нагађања о скором избору новог патријарха. Могућност да се патријарх Павле сам повуче с трона светог Саве увијено је најавио и епископ нишки Иринеј, који је пре неколико дана изјавио да је такав исход "прилично реалан".

По Уставу СПЦ, патријарх се бира доживотно, али избор новог поглавара за живота претходног није преседан у Српској православној цркви. И садашњи патријарх, његова светост господин Павле на трон је дошао за живота патријарха Германа пре 18 година. Патријарх Герман је пре тога пуних годину и по дана лежао у болници и више уопште није учествовао у црквеном животу.

Уредник Верске информативне агенције Живица Туцић сматра да је патријарх Павле "врло одговорно поступио" затраживши да му се одобри "повлачење из активне службе".

– То је одговоран чин у складу са светосавском традицијом јер се и први српски црквени поглавар свети Сава повукао с престола – рекао је Туцић.

Он је истакао како Српска православна црква треба до Сабора 11. новембра да "ублажи разлике које постоје и да с пуном одговорношћу изабере неког ко ће бити у стању да води цркву у околностима када пред државом и друштвом има много унутрашњих и спољнополитичких изазова". Туцић сматра како је важно да приликом избора новог патријарха не буде "регионалних разлика и интереса у епископату", као и да нови патријарх треба да покаже "визионарство".

Процедура

Ко ће постати 45. српски патријарх биће одлучено највероватније на новембарском Сабору. Кандидати за патријарха могу бити сви активни епархијски архијереји који најмање пет година управљају епархијама.

Правило је да се патријарх бира под сводовима храма, а сваком изборном кругу претходи молитва призива светог Духа. У садашњим условима, тај храм је патријаршијска капела светог Симеона Мироточивог, повезана са Синодском салом, у којој седе архијереји, чланови Изборног сабора.

Тајним гласањем предлажу се кандидати, од којих у ужи избор улазе само три архијереја која добију више од половине гласова чланова Изборног сабора. Потом се именује духовник задужен да отвори запечаћени коверат и извуче једну од три цедуљице на којој су исписана имена тројице архијереја с потребном већином гласова. Изабрани духовник извлачи из коверте једну

од три запечаћене цедуље и предаје је најстаријем архијереју, председавајућем Изборног сабора, који гласно изговара име новоизабраног патријарха и тиме закључује изборну седницу.

КАКО ПАТРИЈАРХ ПОДНОСИ ОСТАВКУ

Према прописима Српске православне цркве, молба патријарха за повлачење с трона мора бити написана у присуству заклетих сведока владика из Синода или Сабора. Таква изјава мора бити потписана посебним зеленим мастилом, које, по старој византијској традицији, користи само патријарх. Само такав потпис сматра се веродостојним потписом српског патријарха.

ПАТРИЈАРХ ПАВЛЕ ВИШЕ НИЈЕ У СВИМ МОЛИТВАМА

Атина, Цариград, Београд - У седишту Грчке православне цркве нашем листу јуче је потврђено да у недељу на светој архијерејској литургији коју су у грчком граду Драма служили цариградски патријарх Вартоломеј и архиепископ атински и све Грчке Јероним у молитвама за православне поглаваре није помињан патријарх српски Павле.

Изостављање имена поглавара СПЦ, како је Данасу објашњено у Светом архијерејском синоду Грчке православне цркве, није никакав преседан - он се не помиње на литургијама од када је Српска патријаршија званично обавестила црквене власти у Атини да је одлуком Светог архијерејског сабора СПЦ маја ове године патријархова овлашћења преузео Синод, с митрополитом Амфилохијем на челу.

КО ЈЕ ОБАВЕШТЕН А КО НИЈЕ

На примедбу да је патријарх Павле формално још увек поглавар СПЦ, јер Сабор није одлучивао о његовој молби за повлачење из активне службе, Данасу је у седишту Грчке цркве речено да је за њих меродавно званично обавештење из СПЦ.

У Цариградској патријаршији, под чијом је јурисдикцијом северни део Грчке, јуче нису могли да потврде да ли је патријарх Павле помињан на литургији у Драма или не, нити да ли то има било какве везе с молбом за повлачење поглавара СПЦ о којој ова патријаршија, према сазнањима портпарола Стефаноса Рулакиса, званично није обавештена.

С друге стране, у Руској православној цркви патријарх Павле се, као и досад, помиње на свим светим архијерејским литургијама које служи поглавар РПЦ, рекао је Данасу старешина Подворја Московске патријаршије у Србији протојереј Виталије Тарасјев. Он каже да патријархова молба за повлачење нема никакве везе с помињањем на литургији, јер се о њој није изјаснио Сабор СПЦ.

ПАВЛЕ У СРБИЈИ И ДАЉЕ ПРВОЈЕРАХ

Стручњаци за црквено право објашњавају да се поглавари сестринских православних цркава не помињу на литургији само у случају оставке и упокојења, а да садашњи положај патријарха Павла - „поглавар у оставци“, о чијој молби за повлачење би Сабор СПЦ тек требало да се изјасни 11. новембра, црквено право не познаје. Извори Данаса такође указују и на праксу појединих помесних православних цркава да се на литургијама, које служе њихови првојерарси, помињу само активни поглавари других сестринских цркава, као и да је питање да ли је Синод СПЦ о патријарховој молби обавештавао помесне цркве.

Према традицији, увођење у трон светог Саве обавља се на литургији у Саборној цркви светог архангела Михајла, дан после избора, а накнадно и без неких временских ограничења у Пећкој патријаршији, која је древно седиште српских патријарха. Уз обраћање "ваша светости" патријарху, који том приликом носи белу камилавку с крстом од драгог камења, уручују се патријарашка знамења и обележја цркве Христове – патријарашко жезло, панагија светог Саве и ниска с ликовима свих српских светитеља. Ова последња инспинија поклон је краља Александра Карађорђевића обновљеној српској Патријаршији и први пут је уручена 1920. године патријарху српском Димитрију.

У Српској патријаршији Данасу је незванично речено да Синод, до евентуалне одлуке Сабора о прихватању патријархове молбе и избора новог поглавара, нема о чему да обавештава остале православне цркве. У врху СПЦ многи сматрају да би све православне цркве требало да поштују то што се у Српској цркви патријарх Павле на литургијама помиње као првојерарх.

Под насловом „Цариград примио молбу патријарха Павла к знању“, Верска информативна агенција јавила је да „Цариградска и васељенска патријаршија, којој припада прво место у светском православљу, у литургији међу православним поглаварима више не помиње патријарха Павла“, наводећи да је „на литургији у северногрчком граду Драма, коју су служили цариградски патријарх Вартоломеј и грчки првојерарх, архиепископ атински Јероним, изостављено име патријарха Павла у обе молитве које су уобичајене“. Позивајући се на именовани извор на Фанару, ВИА је саопштила да јој је незванично речено да је Цариградска патријаршија „примила к знању да је патријарх Павле недавно обавестио Синод и Сабор СПЦ да није у стању да даље обавља дужност првојерарха, што би значило да ће Београдска патријаршија, како је Грци обично називају, ускоро бирати новог патријарха“.

ЦАРИГРАД ЗА ЕКУМЕНИСТУ

После недавне посете високе делегације СПЦ Цариграду, где је поводом 2.000 година рођења апостола Павла од 10. до 16. октобра одржан сусрет православних поглавара, у српским црквеним круговима почело је да се спекулише да је цариградски патријарх Вартоломеј, наводно, подржао промену на врху СПЦ, уз „препоручу“ да нови српски патријарх буде „екумениста“.

Ни у Српској, ни у Цариградској патријаршији нема званичног коментара на ове приче. Стефанос Рулакис каже за Данас да би питање шта мисли о евентуалној промени на врху СПЦ требало упутити лично цариградском патријарху.

СПЦ су на скупу у Цариграду представљали заменик председавајућег Синода митрополит црногорско-приморски Амфилохије и епископи бачки Иринеј и бихаћко-петровачки Хризостом. Митрополит Амфилохије је тек недавно, после вишенедељних спекулација у медијима, у једном интервјуу обелоданио да је патријарх Павле молбу за повлачење потписао 8. октобра ове године.

Јелена Тасић, Данас

БЕОГРАД ИЗ РУСКОГ УГЛА

Ни бројни Београђани који сваки дан пролазе поред најлепших палата, црква или приватних кућа у свом граду не знају да су их пројектовали руски архитекти. Зграде Владе Србије, Министарства спољних послова и Генералштаба, позоришта Мањез (данас Југословенско драмско) само су нека од тих здања архитеката пореклом из Русије који су после Октобарске револуције, захваљујући краљу Александру Карађорђевићу, нашли ухлебље у Србији.

Пре неколико година одржана је изложба посвећена делима руских архитеката у Београду, која и дан-данас побуђује пажњу. Уредник изложбе Гордана Гордић, историчарка уметности, каже да је недавно добила позив из руског града Астрахана за ново гостовање

Монуменална здања

- Због сталних позива размишљамо да изложбу поновимо, јер се о њој још прича. За ових неколико година пропутовали смо Србију и Црну Гору и све веће градове у Русији и добили значајна признања, између осталих и награду Руске академије архитектуре - каже Гордана Гордић и додаје:

- Београд подсећа на велики салон архитектуре, јер се на његовим трговима, улицама, грађевинама и фасадама препознају утицаји различитих стилова и епоха, а један од најзначајнијих утицаја дошао је из Русије. Најпознатији архитекти емигранти су Никола Краснов, Сергеј Смирнов, Василије Баумгартен, затим Виктор Лукомски, Ђорђе Коваљевски, Роман Врховски, Василиј Андросов и Валериј Сташевски. Од млађих, који су студије завршили у Београду, поменућу Андреја Папкова, Григорија Самојлова и Петра Анагноснија.

По завршетку Првог светског рата држава је желела да зида здања која ће бити монументална, а за то су били најпогоднији руски архитекти. Они су својим пројектима најбоље изражавали снагу и величину новостворене Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца.

Краснов - најпознатији

Најпознатији руски архитекта који је радио код нас Никола Петровић Краснов (1864-1839) рођен је у Москви, завршио је Московско училиште сликарства, вајарства и градитељства 1885. године. Радио је као градски архитекта у Јалти, а затим на Криму на изградњи дворца због чега је добио звање „Архитекте Руског царског двора” 1911. године. Две године касније постао је и „академик архитектуре”.

У Београд Краснов је дошао 1922. године после тридесет-петогодишњег плодног рада. Запослио се у Министарству грађевина Краљевине СХС где је постао инспектор Архи-тектонског одељења и до своје смрти, 1939. пуних седамнаест година руководио пројектантском групом у Одсеку за монументалне грађевине. Иако му је право име Николај, у знак захваљности и оданости новој отаџбини на свим пројектима потписивао се као Никола. Сахрањен је 1939. године на руској парцели београдског Новог гробља.

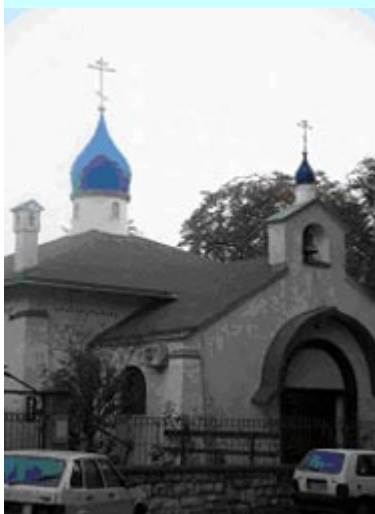
Никола Краснов је оставио највећи утицај, он је пројектовао данашњу зграду владе, која је тада била зграда Министарства финансија. Ово здање зидано је између 1926. и 1928. године, а дограђено 1938. такође по пројекту Краснова. Исти аутор је

пројектовао и зграду Министарства спољних послова у којој је у то време било смештено Министарство шума и рудника..

Објекат је грађен између 1926. и 1929. године и представља једну од највећих грађевина Београда у првој половини прошлог века. Краснов је урадио ентеријер зграде Народне скупштине и уредио парк око зграде и осмислио ограду. Такође је пројектовао и ентеријер Старог двора на Дедињу у стилу московског Кремља.

Петроградски архитекти пројектовали су фасаду хотела „Москва” у духу тадашње руске модерне архитектуре, а 1972. године када је вршена адаптација, ентеријер је оплемењен бројним витражима по замисли Григорија Самојлова (1904-1989).

Самојлов је пројектовао породичне виле, индустријске објекте, храмове као и монументалне грађевине од којих је најпознатија Палата пензионерског фонда, која је и једно од обележја Теразија. Од храмова, његово најпознатије дело је црква Св. архангела Гаврила изграђена 1939. године.

Руска црква на Ташмајдану

Великог удела у коначном обликовању Цркве Александра Невског има Василиј Андросов (1873-1934) који је пројектовао и јавне и стамбене зграде од којих је најзначајнија фасада Главне поште.

Поновно у емиграцију

Василиј Фјодоровић Баумгартен (1879-?) пројектовао је зграду Генералштаба која је изграђена између 1924. и 1928. године. И Дом руске културе, у Улици краљице Наталије, грађен је по плану овог архитекта, као најзначајнија институција руских избеглица у Београду.

Зграда Патријаршије Српске православне цркве изграђена је 1934. године на месту некадашње митрополије по пројекту Виктора Лукомског (1884-1947). То је и најзначајније дело овог архитекта који је дошао у Београд 1920. године и био запослен у Министарству грађевина.

Валериј Сташевски (1882-1945) једна је од најинтересантнијих личности међу руским архитектама у Београду - пројектовао је око две хиљаде објеката, међу којима Руску цркву на Ташмајдану и цело једно насеље - Чиновничку колонију на Вождовцу. После Другог светског рата поново је био принуђен да потражи неку другу земљу за живот, па је емигрирао у Мароко.

Нажалост, он није био једини кога је задесила таква судбина, упркос великим делима које су оставили иза себе. Не само у Београду, већ и у Новом Саду, Нишу и другим градовима, многи архитекти нису смели да чекају долазак нових власти и одлучили су да после Русије и Југославије потраже неку трећу земљу за живот, углавном у Јужној или Северној Америци.

Драгољуб СТЕВАНОВИЋ, Политика

КОСОВО ЈЕ НАШ ЈЕДИНИ АУТОБУС НА ПУТУ ЗА „ВЕЛИКУ АЛБАНИЈУ“

Приштински лист Епока е ре објавио је интервју са Смаилџом Љатифијем, председником Покрета за интеграцију и уједињење (ЛИБ), бившег Националног покрета за ослобођење Косова. Интервју је штампан под насловом: „Одговоримо Србији Прешево“, а Љатифи иначе живи у селу Ратковац, у

Смаил Љатиџи

општини Ораховац и посланик је у Скупштини Косова. На изборима након рата на Косову, партије које су промовисале идеал националног уједињења обично нису добиле велики број гласова. Зашто?

Много новца је потрошено да се албански народ одврати од виталног курса уједи-

њења са Албанијом. И локални и међународни политички кругови су помогли овој стратегији. Сетите се само пропаганде против Албаније током 90-их! Идеал националног уједињења је

ТО НИЈЕ НАША ЗАСТАВА!

Независност је проглашена 17. фебруара. То је добро, али није то што су посланици легализовали заставу која нема никакве елементе нашег народа. Такође, не могу сложити са законом о националним празницима који мења карактер нашег - претвара га од дана проглашења независности албанских територија у меморијални празник Албанаца. Тиме је 28. новембар изједначен за законом о празницима етничких

нападнут и преко пројекта независности само једног дела наше нације - Косова. Покренути су различити механизми и послато је на хиљаде порука народу да на уједињење гледа као на утопију. Као на нешто непотребно, неоствариво и екстремизам. Таква пропаганда је често правила још једну опасну замку, тиме што је погрешно тумачила правилан курс уједињења албанских земаља као пројекат „велике Албаније“. У различитим круговима су повлачене паралеле са пројектом „велике Србије“, како би се сатанизовао реалистичан пројекат албанског националног уједињења.

Политичка класа из 90-их је такође упала у замку таквог лова на вештице. Зато сада имамо то што имамо: ограничену и условљену независност Косова. У ствари имамо слаб статус. Међутим, ми на то гледамо као на достигнуће које може и треба да послужи као основа за нове успехе нашег народа. Република Косово је само једна аутобуска станица. Тачка мобилизације за уједињење са Албанијом.

Како видите актуелну политичку ситуацију у земљи?

Ситуација је тешка. Србија наставља своју борбу за Косово. Република Косово је суочена с великим проблемима. Ситуација на северу Косова је доказ да косовске институције тамо не функционишу. Тамо се види утицај српских институција. Унмик наставља са својом реконфигурацијом, али он не одлази, а с друге стране Еулекс се измешта. Косово на својој територији нема сувереност. Државне власти немају власт на целој територији Косова. Имамо посла са условљеном независношћу и ограниченим суверенитетом, па ће се проблеми у будућности увећавати.

Држава Србија ће наставити своју битку против Косова тиме што ће стварати проблеме преко српске мањине којој Устав Косова нуди екстремне привилегије. Један од начина да се одговори на политичку, дипломатску и практичну битку Србије јесте да се тражи стандардизација права Срба на Косову и права Албанаца у прешевској долини.

Да ли је ситуација на Косову постала повољнија након признавања Косова од стране бивших југословенских република Македоније и Црне Горе?

ПУТ ЗА ПРЕШЕВО

Северном делу Косова, који је практично подељен, треба супротставити јасну стратегију која ће отворено тражити источне делове Косова: прешевску долину

Постоје људи који кажу да је то нека врста изолације Србије. Међутим, морамо разумети да Македонија и Црна Гора нису признале Косово зато што воле Косово. Учиниле су то под огромним дипломатским притиском великих земаља. Признања су, такође, резултат унутарполитичке ломљивости карактеристичне за те две земље. Не смемо заборавити ни да Македонија и Црна Гора врше тешку дискриминацију наших земљака који живе на њиховој територији. Они не уживају никаква уставна права, а ускраћено им је и право самоопредељења до сецесије.

Српски кругови у Београду виде поделу Косова, то јест - северног дела Косова, као коначну опцију. Какав би требало да буде наш одговор?

Политика националног уједињења је прави одговор на шовинистичку политику Србије. Зато ЛИБ тражи да се на прави начин потегну нерешена питања Албанаца. Косово се данас може бранити само ако наша политика иде ван међународно признатих граница. Ако проблем посматрамо у уском контексту, као однос Србија-Косово, онда северном делу Косова, који је практично подељен, или има тенденцију да буде формално признат, треба супротставити јасну стратегију која ће отворено тражити источне делове Косова: прешевску долину.

Глас јавности

МОДЕЛ ЗА БАСКИЈУ: КОСОВО ИЛИ ЦРНА ГОРА?

Франкфуртер алгемајне цајтунг бави се Косовом и то из Барселоне где је дописник листа са Балкана Михаел Мартенс присуствовао конференцији о Балкану коју је организовала Фондација за међународне односе и истраживање развоја. После

констатације да је успех Београду у Уједињеним нацијама загорчало признање Косова од стране Црне Горе, Македоније и Португалије, лист пише да је посебно непријатна одлука Португалије. Наиме, Португалија је била још једина чланица ЕУ којој се није могло пребацити да Косово не признаје због унутрашње-политичке рачунице, него је Лисабон био забринут због преседана у међународним праву. Лист пише да ће се Београд сада све више ослањати на Шпанију, која је - поред Грчке, још једина чланица ЕУ од регионалног значаја која није признала Косово.

„Српски министар спољних послова Вук Јеремић ових дана поново је захвалио Шпанији на подршци. У Београду се надају да ће јужноамеричке земље и даље следити пример Шпаније и да Бразил неће кренути стопама Лисабона. Међутим, српска захвалност је у Запатерој влади, која је после Азнарових трансатлантских година Шпанију желела поново да приближи Европској унији, пре изазвала збуњеност“, пише немачки лист. Ту збуњеност политиколог Хорди Вакер и Фанес објашњава на следећи начин:

„Ако се одлука ЕУ сматра неправовлађаном, јер је нису одобриле Уједињене нације, не значи ли то давати више легитимитета одлуци прилично великог броја недемократских земаља које су заступљене у светској организацији у односу на одлуку држава са веома високим демократским стандардима какве су чланице ЕУ? Тако многи постављају питање није ли Шпанија на погрешној страни“, цитира лист Вакер и Фанеса.

Што се Баскије тиче, закључује лист, тамо ионако нису претерано заинтересовани за „модел Косово“ и сматрају да имају бољи пример са Балкана. Наиме, никада на Балкану није било толико баскијских новинара као 21. маја 2006. у Подгорици када су Црногорци на референдуму гласали о независности, пише Франкфуртер алгемајне цајтунг.

Дојче веле, 14.10.2008.

TRGOVINA ORGANIMA NA KOSOVU I METOHIJI

Organ izveden turskim državljanima

Zdrav bubreg

Pracentalni bubreg je smeđast boje te preuzima funkciju oba

Klinika „Medicus“ u Prištini u kojoj je obavljano ilegalna transplantacija bubrega. Svedok u istrazi trgovine organima obeh Srba naveo je da je doktor ove klinike Lutfi Dervishi učestvovao u tim zločinima

Bubreg se prekloniše iz klinike

U Srbiji izdvojen i dobio se u Srbiji u klinici „Medicus“ pod nadzorom lekara i policije. Njegova istražje je tačka, ali je van države organsi

ISTRAGA TUŽILAŠTVA ZA RATNE ZLOČINE

Zločini su činjeni od 1998. pa do marta 2001.

- 1 Žrtve prebačivane u Albaniju. Lagori su se nalazili u mestima Tropoja, Kukës, Bajram Curri, Kolsh, kao i zatvor u rudniku Deva, koji se nalazi na Kosu, ali je tuneli iz njega vode preko granice
- 2 Organi su vadjeni u ambulanti neuropsihijatrijske bolnice u okolini grada Burelija
- 3 Sumnja se da su operacije vršili lekari iz Kosova i Metohije
- 4 U marta 2001. 40 ljudi iz psihijatrijske bolnice u Štiniju prebačena je kombijem u Albaniju
- 5 Tela bacana u masovne grobnice. Posmrtni ostaci najmanje 70 žrtava našle su na tri lokacije u močvarama blizu Tropoja

Organ iz Tirane transportovan avionom

УХВАЋЕН ЛЕКАР КОЈИ ЈЕ СРБИМА ВАДИО ОРГАНЕ

ПРИШТИНА – Косовска полиција ухапсила је јуче у Приштини уролога Љутвија Дервишија због сумње да је обављао илегалне трансплантације бубрега. Како „Блиц“ сазнаје, име тог лекара изговорио је и један сведок у истрази трговине органима заробљених Срба са Косова и Метохије 1998. године.

– Сведок је дао изјаву српским тужиоцима за ратне злочине да је лекара Љутвија Дервишија видео на местима где се сумња да су вађени органи заробљеним цивилима ради продаје. Он је сада ухапшен са скалпелом у руци и очито је да су оно што су започели 1998. над заробљеницима наставили да раде – каже извор „Блица“.

Поред Љутвија Дервишија јуче су ухапшени и његов брат Арбан Дервиши, менаџер приватне амбуланте „Медикус“ у којој је обављена трансплантација и уролог Тун Перворфај. Они се терете да су организовали и обавили илегалну трансплантацију бубрега, који је продао један турски држављанин једном мушкарцу из Израела.

Турски држављанин је смештен у затворску болницу, док су двојица лекара и израелски држављанин и даље у амбуланти „Медикус“ под надзором полиције, јер је прималац бубрега још у тешком стању, али је стабилно.

Клиника је откривена након што је косовска полиција саслушала једног турског држављанина који им је био сумњив јер је тврдио да је дошао на Косово да би се лечио.

– Дошао је 31. октобра на Косово са папиром од лекара да би требало да се на Косову лечи због срчаних проблема.

Рутинском контролом на аеродрому „Слатина“ утврђено је да он нема новца, што је изазвало сумњу полиције. Имао је само тај улут и био је сумњив. Полиција га је сачекала прејуче на аеродрому када је кренуо кући – казао је портпарол КПС.

ПОТРАГА ЗА ТРЕЋИМ ЛЕКАРОМ

Портпарол Косовске полицијске службе Ветон Ељшани рекао је да полиција трага за трећим лекаром турске националности, који се сумњичи и за умешаност у трансплантацију органа у Турској и додао је да је приведено још неколико особа, а да је истрага у току.

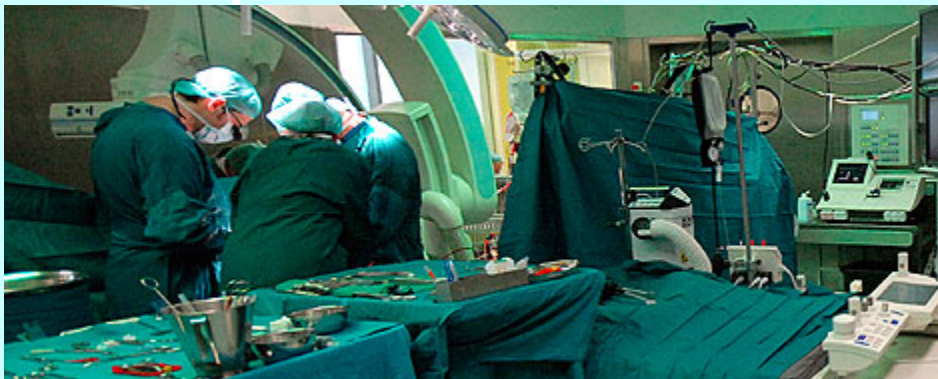
Он наглашава да се осумњичени „видно исцрпљен“ прејуче појавио на аеродрому „Слатина“ покушавајући да ухвати лет за Истанбул. Осумњичени је приведен и потом га је прегледао лекар који је утврдио да му је извађен бубрег.

Током саслушања утврђено је да је он у међувремену имао хируршки захват. Он је то потврдио наводећи да је операција извршена у клиници „Медукус“. Даљом истрагом утврђено је да је израелски држављанин, вероватно уз посредовање Арбана Дервишија, менаџера клинике, стигао у Приштину где му је после узимања бубрега од турског држављанина извршена трансплантација – каже Ветон Ељшани.

Он наводи да „Медикус“ није регистрована за обављање хируршких захвата већ искључиво за обичне стационарне уролошке прегледе. У

„Медикусу“ су пронађени лекови којима је давно истекао рок употребе, као и више доза крви у пластичним кесама, непознатог порекла. Према информацијама из Приштине, у акцији полиције приведено је још неколико особа.

Ељшани није хтео да коментарише информацију „Блица“ да је осумњичен лекар Љутви Дервиши повезан с трговином органима отетих с КиМ, али је навео да су у истрагу одмах укључени међународни представници, који ће проверити сумње да је у трговину органа укључен већи број Албанаца са Косова и Метохије. Српско тужилаштво за ратне злочине у досадашњој истрази дошло је

до сазнања да су у амбуланти неуропсихијатријске болнице у месту Бурељ у Албанији лекари ОВК са Косова и Метохије отетим Србима, Ромима и нелојалним Албанцима вадиле органе ради продаје од 1998. до марта 2001. Тела жртава потом су бацана у мочвару у близини Тропоје и у рудник Дева.

Неуропсихијатријска болница у Бурељу била је означена као „Затвор 320“, а у њеној близини налази се и злогласна „жута кућа“, коју је у књизи „Лов“ поменула некадашња хашка тужитељка Карла дел Понте.

За истрагу српског тужилаштва значајан је и исказ двојице држављана Србије Б. М. и Ш. Д., који су 15. априла 1999. заробљени на Косову и Метохији, а затим пребачени у логор код Тропоје у Албанији. Обојица су преко Међународног комитета Црвеног крста ослобођени и враћени у Србију преко Немачке 18. маја исте године. Осим њих, српско тужилаштво поседује и изјаве бројних сведока, међу којима и припадника ОВК-а, које откривају како су и где тачно пребацивани отети цивили. Људи, регрутовани у ОВК, српским истражним органима, открили су и имена вођа ОВК задужених за пребацивање жртава, међу којима је брат Рамуша Харадинаја Насим, као и Ђимшти Краснићи, високорангирани припадник ОВК који је у изјавама сведока означен као „вођа групе за ликвидације, киднаповања и пребацивања оружја из Албаније“.

Тужилаштво за ратне злочине истрагом је дошло и до податка да су у марту 2001. четрдесет пацијената из психијатријске болнице у Штимљу на КиМ комбијем пребачени преко граничног прелаза Врбница. Даља судбина ових људи никада није разјашњена.

Представници власти у Албанији одбили су захтев српског тужилаштва за сарадњу, а откривено је да је албански премијер Сали Бериша био повезан са Рамушем Харадинајем и да је његова породица била умешана у монструозну трговину органима заробљених цивила са Косова и Метохије.

Blic, 06.11.2008